



# EASOn ohjeet vastaanotto- olosuhteista: toimintaa koskevat vaatimukset ja indikaattorit

Syyskuu 2016





# EASOn ohjeet vastaanotto- olosuhteista: toimintaa koskevat vaatimukset ja indikaattorit

Syyskuu 2016

***Europe Direct -palvelu auttaa sinua löytämään  
vastaukset EU:hun liittyviin kysymyksiisi.***

**Yhteinen maksuton palvelunumero (\*):**

**00 800 6 7 8 9 10 11**

(\* ) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, joskin jotkin operaattorit, puhelinkioskit tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä  
Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Print ISBN 978-92-9494-386-6 doi:10.2847/922655 BZ-04-17-336-FI-C

PDF ISBN 978-92-9494-405-4 doi:10.2847/508722 BZ-04-17-336-FI-N

© Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto, 2016

EASO tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät ole vastuussa siitä, miten tämän julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

# Sisällys

<b>Lyhenneluettelo</b> .....	<b>5</b>
<b>Johdanto</b> .....	<b>7</b>
Taustaa .....	7
Ohjeiden tarkoitus ja soveltamisala .....	7
Ohjeiden rakenne ja muoto .....	9
Oikeudellinen kehys .....	9
<b>Miten näitä ohjeita luetaan?</b> .....	<b>11</b>
Terminologia .....	12
<b>1. Asuminen</b> .....	<b>13</b>
1.1 Sijainti .....	13
1.2 Sijoittaminen .....	15
1.3 Infrastrukturi .....	16
1.4 Turvallisuus .....	20
1.5 Yleiset tilat .....	21
1.6 Puhtaanapito .....	22
1.7 Huolto .....	23
1.8 Viestintävälineet ja -palvelut .....	24
<b>2. Ruoka</b> .....	<b>25</b>
<b>3. Vaatetus ja muut tarvikkeet kuin elintarvikkeet</b> .....	<b>27</b>
<b>4. Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha</b> .....	<b>31</b>
<b>5. Terveystenhoito</b> .....	<b>33</b>
<b>6. Tiedotuksen ja neuvonnan järjestäminen</b> .....	<b>35</b>
<b>7. Erityisten vastaanottotarpeiden määrittäminen, arviointi ja täyttäminen</b> .....	<b>39</b>
<b>8. Henkilöstön koulutus</b> .....	<b>43</b>
<b>Liite – Yhteenvetotaulukko</b> .....	<b>45</b>



# Lyhenneluettelo

<b>AMIF</b>	EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto
<b>APD</b>	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu)
<b>CEAS</b>	Euroopan yhteinen turvapaikkajärjestelmä
<b>Dublin III -asetus</b>	Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta (uudelleenlaadittu)
<b>EASO</b>	Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto
<b>EU:n perusoikeuskirja</b>	Euroopan unionin perusoikeuskirja
<b>FRA</b>	Euroopan unionin perusoikeusvirasto
<b>MS</b>	jäsenvaltio
<b>NGO</b>	kansalaisjärjestö
<b>QM</b>	laatumatriisi
<b>RCD, vastaanottodirektiivi</b>	Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/33/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (uudelleenlaadittu)
<b>SGBV</b>	seksuaalinen ja sukupuoleen kohdistuva väkivalta
<b>SOP</b>	pysyväisohje
<b>UAM</b>	ilman huoltajaa oleva(t) alaikäinen (-ikäiset)
<b>UNHCR</b>	YK:n pakolaisvaltuutettu





# Johdanto

## Taustaa

Kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista 26 päivänä kesäkuuta 2013 annetussa, uudelleenlaaditussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/33/EU (jäljempänä 'vastaanottodirektiivi') todetaan, että

”olisi säädettävä hakijoiden vastaanottoa koskevista vaatimuksista, jotka varmistavat heille kohtuullisen elintason ja tasavertaiset elinolosuhteet kaikissa jäsenvaltioissa”<sup>(1)</sup>.

Direktiivi jättää varsin paljon harkintavaltaa sen määrittämiseen, mistä kohtuullinen elintaso koostuu ja miten se tulisi saavuttaa. Lisäksi kansalliset vastaanottojärjestelmien rakennetta ja vastaanotto-olosuhteiden järjestämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt vaihtelevat huomattavasti. Siksi vastaanotto-olosuhteita koskevat vaatimukset ovat edelleen hyvin erilaiset EU-jäsenvaltioissa, minkä vuoksi kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden kohtelussa on eroja.

Hiljattain julkaistussa Euroopan muuttoliikeagendassa<sup>(2)</sup> on myös korostettu kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden selkeän vastaanottojärjestelmän tärkeyttä osana EU:n vahvaa yhteistä turvapaikkapolitiikkaa. Agendan mukaan tarvitaan etenkin lisäohjeistusta, jotta vastaanotto-olosuhteita koskevia vaatimuksia voidaan parantaa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

Nämä ohjeet on laadittu tämän perusteella. Tämä asiakirja on laadittu Euroopan turvapaikka-asioiden tukiviraston (EASOn) määrittämän laatumatriisimenetelmän mukaisesti. Asiakirjan on laatinut työryhmä, joka koostuu EU:n jäsenvaltioiden asiantuntijoista sekä muiden vastaanoton ja perusoikeuksien alalla oleellisten sidosryhmien sekä Euroopan komission, Euroopan perusoikeusviraston (FRA) ja Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR:n) edustajista. Ennen ohjeiden viimeistelyä on kuultu lisäksi EASOn neuvoa-antavan foorumin jäseniä. Ohjeista kuultiin myös EASOn vastaanottoviranomaisten verkostoa, ja muodollisesti ohjeet hyväksyi EASOn hallintoneuvosto.

Todettakoon lisäksi, että Euroopan komission 13 päivänä heinäkuuta 2016 antamassa ehdotuksessa uudelleenlaadituksi vastaanottodirektiiviksi (COM(2016) 465 final) nimenomaisesti viitataan näihin toimintaa koskeviin vaatimuksiin ja indikaattoreihin.

## Ohjeiden tarkoitus ja soveltamisala

Näiden ohjeiden **yleisenä tavoitteena** on tukea jäsenvaltioita vastaanottodirektiivin keskeisten säännösten täytäntöönpanossa, kun varmistetaan riittävä elintaso kaikille kansainvälistä suojelua hakeville, myös niille, joilla on erityisiä vastaanottotarpeita.

Asiakirja on laadittu palvelemaan **monia tarkoituksia**:

- poliittisella tasolla se toimii työkaluna, jolla tuetaan uudistusta tai kehittämistä ja joka luo puitteet vastaanottoa koskevien vaatimusten laatimiselle tai edelleen kehittämiselle
- toiminnallisella tasolla vastaanottoviranomaiset/-tahot voivat käyttää ohjeita tukena vastaanottoaikojen suunnittelussa/ylläpitämisessä tai henkilöstökoulutuksen tukena.

Lisäksi ohjeita voidaan käyttää **kehittäessä valvontajärjestelmiä**, joilla arvioidaan kansallisten vastaanottojärjestelmien laatua.

Ohjeiden tarkoituksena ei ole määrätä, millaisella menetelmällä vastaanotto-olosuhteet järjestetään. Ellei muuta ole mainittu, tässä asiakirjassa esitetyt vaatimukset ja indikaattoreita sovelletaan aineellisten vastaanotto-olosuhteiden järjestämiseen riippumatta siitä, järjestetäänkö ne luontoissuorituksina, rahallisena etuutena vai arvoseteleinä. Tässä lähestymistavassa noudatetaan vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohtaa, jossa luetellaan aineellisten vastaanotto-olosuhteiden järjestämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jäsenvaltioiden

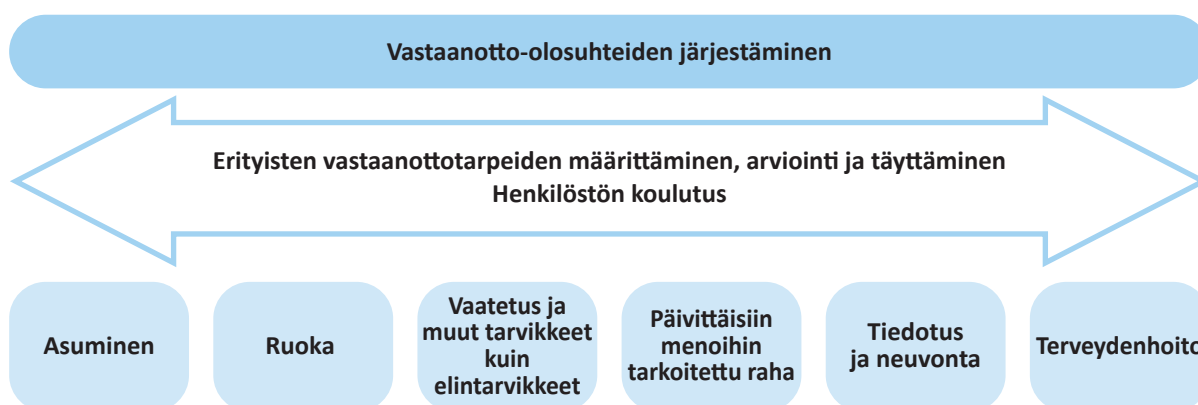
<sup>(1)</sup> Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/33/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (uudelleenlaadittu), saatavilla osoitteessa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0033&amp;from=FI>

<sup>(2)</sup> Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: ”Euroopan muuttoliikeagenda”, COM(2015) 240 final, 13 päivänä toukokuuta 2015.

on joko varmistettava vaatetuksen antaminen näissä ohjeissa olevien vaatimusten mukaisesti tai huolehdittava siitä, että rahallisen etuuden määrä riittää kattamaan hakijalle vastaavan vaatetuksen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset tässä asiakirjassa esitettyjen vaatimusten mukaisesti.

Vaikka näissä ohjeissa keskitytään avoimiin vastaanottokeskuksiin ja vastaanottopaikkoihin, vastaanottodirektiivin johdanto-osan 8 kappaleen mukaisesti näitä ohjeita sovelletaan ”kaikentyyppisten kansainvälistä suojelua koskevien hakemusmenettelyjen kaikissa vaiheissa kaikissa sijaintipaikoissa ja yksiköissä, jotka vastaanottavat hakijoita ja niin kauan kuin heidän sallitaan oleskella jäsenvaltioiden alueella hakijoina”<sup>(3)</sup>.

Ohjeiden temaattiseen soveltamisalaan kuuluvat tietyt vastaanottodirektiivin keskeiset säännökset, jotka ovat osa kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden kansallisia vastaanottojärjestelmiä jäljempänä kuvassa 1 esitetyn mukaisesti. Asiakirjassa keskitytään erityisesti luontoissuorituksina järjestettäviin vastaanotto-olosuhteisiin, erityisten vastaanottotarpeiden määrittämiseen, arviointiin ja täyttämiseen sekä kansallisissa vastaanottojärjestelmissä työskentelevän henkilöstön koulutuksen järjestämiseen. Kaikissa näissä osioissa esitetyt vaatimukset ovat tärkeitä, kun varmistetaan, että vastaanotto-olosuhteet järjestetään vastaanottodirektiivin mukaisesti.



Kuva 1: Näissä ohjeissa käsiteltävät keskeiset seikat

Näiden ohjeiden eri osioihin on liitetty indikaattoreita, joilla mitataan, onko asianmukaiset järjestelyt tehty erityisten vastaanottotarpeiden huomioon ottamiseksi kansallisessa vastaanottojärjestelmässä. Näissä ohjeissa ei kuitenkaan käsitellä perusteellisesti hakijoita, joilla on erityisiä vastaanottotarpeita; tällaisia hakijoita ovat esimerkiksi ilman huoltajaa olevat alaikäiset.

Nämä ohjeet on tarkoitettu ensi askeleeksi ja avuksi helpottamaan vastaanottodirektiivin tiettyjen säännösten soveltamista. Tässä asiakirjassa ei käsitellä kaikkia vastaanottodirektiivin soveltamisalaan kuuluvia näkökohtia, kuten aineellisten vastaanotto-olosuhteiden rajoittamista ja peruuttamista, säilöönottoa, lasten koulunkäyntiä ja opiskelua, aikuisten työllistymistä ja ammatillista koulutusta sekä muutoksenhakumenettelyjä. Tässä asiakirjassa ei käsitellä myöskään näkökohtia, jotka liittyvät kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kotoutumiseen tai niiden hakijoiden palautuksen valmisteluun, joiden hakemus kansainvälisestä suojelusta on hylätty.

Nämä ohjeet on laadittu ensisijaisesti vastaanottojärjestelmän normaalitilanteen toimintaa varten. Tilanteet, jotka liittyvät hätätilanteisiin, kuten vastaanottodirektiivin 18 artiklan 9 kohdan käyttö tilapäismajoituksen osalta, eivät kuulu näiden ohjeiden soveltamisalaan. Näitä seikkoja voidaan käsitellä myöhemmin laadittavissa lisäohjeissa tai kehitettävissä työkaluissa.

Lopullinen vastuu näiden vaatimusten soveltamisesta on jäsenvaltioiden viranomaisilla, ja useimmat näissä ohjeissa mainituista vaatimuksista kuuluvat nimenomaan kansallisten vastaanottoviranomaisten toimivaltaan. Käytännössä aineellisten ja muiden kuin aineellisten vastaanotto-olosuhteiden järjestämiseen liittyy usein myös monia muita toimijoita, esimerkiksi toinen valtio, alueellisia tai paikallisia palveluntuottajia sekä hallitustenvälisiä järjestöjä tai kansalaisjärjestöjä.

Tässä asiakirjassa esitetyt vaatimukset kuvastavat EU:n jäsenvaltioiden nykyisiä käytäntöjä. Siksi tarkoituksena ei ole yrittää luoda täydellisen vastaanottojärjestelmän mallia, vaan koota yhteen hyväksytyt vaatimukset, indikaattorit ja hyvät käytännöt, jotka ovat sovellettavissa ja saavutettavissa kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

<sup>(3)</sup> Vastaanottodirektiivin johdanto-osan 8 kappale.

Vastaanottodirektiivin 4 artiklan hengen mukaisesti jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tai pitää voimassa näissä ohjeissa mainittuja vastaanotto-olosuhteita koskevia suotuisampia ja laajempia järjestelyitä hakijoille. Tätä asiakirjaa ei missään tapauksessa tule ymmärtää siten, että nykyisiä vaatimuksia olisi lievennettävä, vaan ennemminkin kehotuksena pyrkiä vähintään näissä ohjeissa asetettuun tasoon.

## Ohjeiden rakenne ja muoto

Tämä asiakirja alkaa lyhyellä osiolla, jonka otsikko on ”Miten näitä ohjeita luetaan?”. Siinä selvennetään käytettyjä käsitteitä.

Sen lisäksi asiakirjassa on kahdeksan osiota, joissa käsitellään seuraavia aiheita:

1. Asuminen
2. Ruoka
3. Vaatetus ja muut tarvikkeet kuin elintarvikkeet
4. Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha
5. Terveystieteiden hoito
6. Tiedotuksen ja neuvonnan järjestäminen
7. Erityisten vastaanottotarpeiden määrittäminen, arviointi ja täyttäminen
8. Henkilöstön koulutus

Jokainen osio sisältää tietyt yhteiset vaatimukset, joita sovelletaan kaikkien EU:n jäsenvaltioiden kansallisissa vastaanottojärjestelmissä. Jokaiseen vaatimukseen on liitetty oleellisia indikaattoreita, jotka helpottavat sen arvioimista, onko vaatimus täytetty. Indikaattoria koskevia lisäselityksiä löytyy tarvittaessa ”Lisätietoja”-otsikon alta.

Lisäksi näiden ohjeiden liitteenä on taulukko, jossa on yhteenveto kaikista tässä asiakirjassa luetelluista vaatimuksista ja indikaattoreista. Tätä taulukkoa on kuitenkin luettava yhdessä varsinaisen asiakirjan kanssa, sillä siinä esitetään lisäselvennyksiä (lisätietoja, hyvät käytännöt), joista on apua ohjeiden tulkinnessa.

## Oikeudellinen kehys

Näiden ohjeiden tärkein oikeusperusta on vastaanottodirektiivi, jota on luettava yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä ’perusoikeuskirja’) kanssa. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi tätä direktiiviä soveltaessaan pyrittävä noudattamaan täysimääräisesti lapsen etua ja perheen yhtenäisyyden suojaamista koskevia periaatteita Euroopan unionin perusoikeuskirjan, vuonna 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien yleissopimuksen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen mukaisesti <sup>(4)</sup>.

Myös seuraavat periaatteet ovat tämän asiakirjan sisältämien vaatimusten ja indikaattorien kiinteä osa, ja ne on otettava huomioon vastaanotto-olosuhteita järjestettäessä kansallisissa järjestelmissä:

- **Avoimuus ja vastuullisuus.** Vastaanotto-olosuhteiden on perustuttava avoimiin ja tasapuolisiin sääntöihin ja päätöksentekomenettelyihin. Vaikka on mahdollista ottaa mukaan myös muita tahoja (esimerkiksi kansalaisjärjestöt, yksityinen sektori jne.) tiettyjen tehtävien toteuttamiseen kansallisissa järjestelmissä, kokonaisvastuu mahdollisimman suuresta avoimuudesta ja vastuullisuudesta on kuitenkin vastaanotosta vastaavalla viranomaisella.
- **Osallistuminen.** Vastaanottodirektiivin 18 artiklan 8 kohdan mukaisesti vastaanottoviranomaisia kehoitetaan mahdollistamaan kaikkien hakijoiden, myös lasten, osallistuminen vastaanotto-olosuhteiden aineellisista ja aineettomista näkökohdista kuulemiseen ja niihin sitoutumiseen. Osallistumista varten voidaan esimerkiksi perustaa neuvoa-antavia neuvostoja tai komiteoita, jotka käsittelevät tiettyjä majoituspaikoissa asumiseen liittyviä seikkoja, kuten aterioiden tai toimintakalenterin suunnittelua.
- **Syrjimättömyys.** Kaikille kansainvälistä suojelua hakeville on järjestettävä tasapuoliset vastaanotto-olosuhteet, eikä syrjintää saa esiintyä.
- **Erityistarpeiden huomioon ottaminen.** Erityiset vastaanottotarpeet on otettava huomioon. ”Erityistarpeiden” määritelmää ei tule rajata vastaanottodirektiivin 21 artiklassa olevassa esimerkinomaisessa luettelossa oleviin hakijaluokkiin (”kuten alaikäiset, ilman huoltajaa olevat alaikäiset, vammaiset, vanhuksat, raskaana olevat naiset, yksinhuoltajat, joilla on alaikäisiä lapsia, ihmiskaupan uhrat, vakavista sairauksista kärsivät

<sup>(4)</sup> Vastaanottodirektiivin johdanto-osan 9 kappale.

henkilöt, mielenterveyshäiriöistä kärsivät henkilöt sekä kidutuksen, raiskauksen tai muun vakavan psyykkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneet henkilöt, kuten naisten sukuelinten silpomisen uhrin”), vaan siihen tulee sisällyttää kaikki hakijat, joilla voi olla erityisiä vastaanottotarpeita. sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja seksuaalinen suuntautuneisuus ovat tekijöitä, jotka on erityisesti otettava huomioon.

## Miten näitä ohjeita luetaan?

Esimerkki: majoituspaikan sijainnin arviointi		SELITYS
<b>VAATIMUS</b>	<i>Varmistettava, että oleelliset palvelut, kuten julkiset palvelut, koulu, terveydenhoito, sosiaali- ja oikeusapupalvelut, päivittäistavarakauppa, pesula ja vapaa-ajan aktiviteetit, ovat maantieteellisesti tehokkaasti saatavilla.</i>	Vaatus perustuu yleisesti hyväksytyyn käytäntöön, ja sen täyttyminen pitää varmistaa kaikkialla kansallisissa vastaanottojärjestelmissä.
<b>Indikaattori</b>	<i>Majoituspaikka sijaitsee kohtuullisen kävelymatkan päässä oleellisista palveluista, ja käytettävissä oleva infrastruktuuri on kävelemisen kannalta turvallinen.</i>	Indikaattori on työkalu, jolla mitataan, täyttykö vaatimus, esimerkiksi arvioimalla, voidaanko majoituspaikan ja oleellisten julkisten palvelujen välistä etäisyyttä pitää ”kohtuullisena” kävelymatkana ja onko tarvittava infrastruktuuri olemassa.  Kunkin vaatimuksen alla lueteltuja indikaattoreita on pidettävä kumulatiivisina, eikä niiden välillä ole hierarkkista järjestystä.
<b>Vaihtoehtoiset indikaattorit</b>	<p><b>Indikaattori 1.2(a):</b> Oleelliset palvelut on järjestetty majoituspaikassa. <b>TAI</b></p> <p><b>Indikaattori 1.2(b):</b> Majoituspaikka sijaitsee kohtuullisen kävelymatkan päässä oleellisista palveluista, ja käytettävissä oleva infrastruktuuri on kävelemisen kannalta turvallinen. <b>TAI</b></p> <p><b>Indikaattori 1.2(c):</b> Oleellisten palvelujen ääreen pääsee julkisilla liikennevälineillä, ja matkan kesto on kohtuullinen. <b>TAI</b></p> <p><b>Indikaattori 1.2(d):</b> Oleellisten palvelujen ääreen pääsee jäsenvaltion järjestämällä kuljetuksella.</p>	Vaihtoehtoisia indikaattoreita käytetään tilanteissa, joissa vaatimuksen täyttymistä mitattaessa voidaan käyttää eri vaihtoehtoja.
<b>Lisätietoja</b>	Tämän indikaattorin osalta on määritettävä tietty enimmäisetäisyys, jossa otetaan huomioon kansallinen konteksti ja ympäristö (onko käytettävissä esimerkiksi polku, onko alue hyvin mäkinen jne.): esimerkiksi etäisyys julkisiin palveluihin voi olla yleensä enintään kolme kilometriä ja kaksi kilometriä terveydenhoitopalveluihin ja kouluun.	Lisätiedoissa annetaan esimerkki siitä, minkä pituisen matkan voidaan katsoa olevan ”kohtuullinen kävelymatka”. Kansallisten kontekstien erojen vuoksi ”Lisätietoja”-kohdan sovellettavuus eri jäsenvaltioissa voi vaihdella.
<b>Hyvä käytäntö</b>	Hyvä käytäntö majoituspaikan sijainnin määrittämisessä: <ul style="list-style-type: none"> <li>Hyvänä käytäntönä pidetään julkisella liikennevälineellä tehtävän matkan keston rajoittamista enintään puoleentoista tuntiin tai yhteen tuntiin terveydenhoitopalvelujen tai päivittäistavarakaupan osalta.</li> </ul>	Asiakirjan eri osissa viitataan nykyisiin ”hyviin käytäntöihin”. Hyvän käytännön käsite ei perustu viralliseen arviointiin vaan joidenkin jäsenvaltioiden nykyiseen käytäntöön. Vaikka kyse ei ole yhteisesti hyväksytyistä vaatimuksesta tässä vaiheessa, jäsenvaltioita kuitenkin kehoitetaan soveltamaan näitä hyviä käytäntöjä kansallisissa järjestelmissään.

## Terminologia

Vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohdassa esitellään käsitteet ”rahallinen etuus” ja ”päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha” eräinä vastaanotto-olosuhteiden järjestämisen keinona. Vaikka säännöksessä täsmennetään, että ensin mainittua keinoa voidaan käyttää ruoan, majoituksen ja vaatetuksen järjestämiseen (jos niitä ei järjestetä luontoissuorituksina tai arvoseleiden avulla), jälkimmäisen määritelmä ei ole niin selkeä. Näissä ohjeissa, kuten jäljempänä olevassa taulukossa on korostettu, käsitteellä ”päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha” tarkoitetaan mitä tahansa muuta kansainvälistä suojelua hakeville myönnettyä etuutta, myös sellaista, joka on myönnetty muihin tarkoituksiin kuin asumiseen, ruokaan ja vaatetukseen tai muihin tarvikkeisiin kuin elintarvikkeisiin, jos niitä ei järjestetä luontoissuorituksina, sekä määrittelemättömiin tarkoituksiin myönnettyt rahalliset avustukset (hakijan vapaaseen käyttöön, ns. ”taskuraha”).

Vastaanottotarpeiden tyyppi	Asianmukainen kohta vastaanottodirektiivissä	Vastaanotto-olosuhteiden järjestämisen keino
<b>Ruoka, majoitus, vaatetus</b>	2 artiklan g kohta	<b>Rahallinen etuus</b>
		Luontoissuoritus
		Arvoselelit
<b>Muut oleelliset tarpeet</b> (esimerkiksi hygieniatuotteet, koulutarvikkeet, pyörätuoli jne.)	Ei nimenomaisesti mainittu vastaanottodirektiivissä	<b>Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha</b>
		Luontoissuoritus
		Arvoselelit
<b>Henkilökohtaisesti valittavat ostokset</b>	2 artiklan g kohta	<b>Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha</b>

# 1. Asuminen

## Johdantohuomautukset

Tämä osio koostuu useista alaosioista, joissa käsitellään seuraavia asumiseen liittyviä seikkoja:

- Sijainti
- Sijoittaminen
- Majoituspalvelun infrastruktuuri
- Majoituspalvelun turvallisuus
- Majoituspalvelun yleiset tilat
- Saniteettitilat
- Huolto
- Viestintävälineet ja -palvelut

Kaikissa näissä alaosioissa käsitellään oleellisia majoittamiseen kuuluvia seikkoja, jotka täydentävät toisiaan.

Jäsenvaltiot voivat vapaasti valita hakijoille järjestettävistä erityyppisistä majoituspalveluista sopivan, kunhan hakijoiden erityiset vastaanottotarpeet otetaan huomioon. Erilaiset järjestelyt vaihtelevat laitospallin vastaanottokeskuksista vaihtoehtoihin järjestelyihin, joita voivat olla esimerkiksi yksityiset talot, kerrostaloasunnot, hotellit tai muut tilat, jotka on muutettu kansainvälistä suojelua hakeville sopiviksi. Lisäksi vastaanottodirektiivissä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus valita, järjestetäänkö majoitus luontoissuorituksina vai rahallisten etuuksien kautta <sup>(5)</sup>. Yhtäältä jos majoitus järjestetään luontoissuorituksena, sen on täytettävä tässä osiossa esitetyt vaatimukset; toisaalta jos jäsenvaltiot päättävät myöntää hakijoille rahallisen etuuden majoituskustannusten kattamiseen, etuuden pitäisi olla määrältään sellainen, että hakija voi hankkia tässä osiossa luetellut vaatimukset täyttävän asunnon.

Jäsenvaltioissa käytetään erityyppistä majoitusta sen mukaan, missä vaiheessa turvapaikkamenettely on: käytettävissä on esimerkiksi kauttakulkukeskuksia, ensivaiheen vastaanottokeskuksia tai erityisjärjestelyjä Dublin-menettelyyn kuuluville hakijoille. Majoitustilojen toimivuus voi vaihdella sen mukaan, kuinka kauan hakijoiden on tarkoitus oleskella niissä. Sen vuoksi tiettyjen tässä osiossa esitettyjen vaatimusten ja indikaattorien sovellettavuuteen voi vaikuttaa valitun majoituksen tyyppi ja sen tarkoitus (esimerkiksi hakijoiden pitkä- tai lyhytaikainen oleskelu). Jos jokin vaatimus on sovellettavissa vain tiettyntyyppiseen majoitukseen, se mainitaan erikseen.

### Viittaukset lainsäädäntöön

- Vastaanottodirektiivin 2 artiklan c kohta: ”perheenjäsenten” määritelmä
- Vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohta: aineellisten vastaanotto-olosuhteiden määritelmä
- Vastaanottodirektiivin 12 artikla: perheet
- Vastaanottodirektiivin 17 artikla: vastaanotto-olosuhteita ja terveydenhoitoa koskevat yleiset säännökset
- Vastaanottodirektiivin 18 artiklan 1 kohta: aineellisia vastaanotto-olosuhteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt
- Vastaanottodirektiivin 21 artikla: haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt (yleiset säännökset)
- Vastaanottodirektiivin 23 artiklan 3 ja 5 kohta: alaikäiset
- Vastaanottodirektiivin 24 artiklan 2 kohta: ilman huoltajaa olevat alaikäiset

## 1.1 Sijainti

### Johdantohuomautukset

Tässä osiossa olevat vaatimukset ja indikaattorit liittyvät majoitustilojen sijaintiin ympäristöön nähden. Majoitustilan sijainti voi vaikuttaa merkittävästi muihin vastaanotto-olosuhteiden osiin, esimerkiksi oleellisten palvelujen (terveydenhoitopalvelujen, oikeusapupalvelujen tai muiden turvapaikkamenettelyn eri osiin liittyvien palvelujen) saatavuuteen. Näin ollen tässä osiossa olevat vaatimukset ja indikaattorit liittyvät tiiviisti myös seuraavien osien

<sup>(5)</sup> Vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohta.

vaatimuksiin ja indikaattoreihin. Tämä tarkoittaa sitä, että päätettäessä, mihin majoitus järjestetään, on otettava täysimääräisesti huomioon myös muut vastaanotto-olosuhteiden näkökohdat, joita käsitellään tämän asiakirjan eri osioissa.

Lisäksi joidenkin tässä osiossa käytettävien indikaattorien määritelmään (esimerkiksi mikä on ”kohtuullinen kävelymatka”, ”matkan asianmukainen kesto” tai ”järjestetyn kuljetuksen säännöllisyys”) vaikuttavaa se, mihin palveluun on tarkoitus mennä, ja se, miten usein tätä palvelua tarvitaan. Esimerkiksi kun lasten on päästävä kouluun, sinne on päästävä joka päivä, ja koulumatkan tulisi kestää vain lyhyen aikaa. Toisaalta matka, jonka hakija tekee voidakseen osallistua turvapaikkapuhutteluun, voi olla pidempi etenkin, jos kuljetuksen järjestää viranomainen.

Yleensä majoituspalvelujen tulisi sijaita asuinkäyttöön tarkoitetuilla alueilla.

## Tavoitteet ja indikaattorit

### **VAATIMUS 1: Varmistettava, että oleelliset palvelut, kuten julkiset palvelut, koulu, terveydenhoito, sosiaali- ja oikeusapupalvelut, päivittäistavarakauppa, pesula ja vapaa-ajan aktiviteetit, ovat maantieteellisesti tehokkaasti saatavilla.**

**Indikaattori 1.1:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** Esimerkiksi hakijoiden, joiden liikuntakyky on heikentynyt merkittävästi, ei voida odottaa menevän tarvitsemiinsa palveluihin kävellen. Näissä tapauksissa on tehtävä vaihtoehtoisia järjestelyjä.

**Vaihtoehtoiset indikaattorit** maantieteellisen saavutettavuuden varmistamiseksi:

**Indikaattori 1.2(a):** Oleelliset palvelut on järjestetty majoituspaikassa. **TAI**

**Indikaattori 1.2(b):** Majoituspaikka sijaitsee kohtuullisen kävelymatkan päässä oleellisista palveluista, ja käveleminen on turvallista **TAI**

- **Lisätietoja:** Tämän indikaattorin osalta on määritettävä tietty enimmäisetäisyys, jossa otetaan huomioon kansallinen konteksti ja ympäristö (onko käytettävissä esimerkiksi polku, onko alue hyvin mäkinen jne.): esimerkiksi etäisyys julkisiin palveluihin voi olla yleensä enintään kolme kilometriä ja kaksi kilometriä terveydenhoitopalveluihin ja kouluun.

**Indikaattori 1.2(c):** Oleellisten palvelujen ääreen pääsee julkisilla liikennevälineillä, ja matkan kesto on kohtuullinen. **TAI**

- **Lisätietoja:** Kun arvioidaan, onko matkan kesto kohtuullinen, on otettava huomioon se mistä palvelusta on kyse ja se, miten usein hakija tarvitsee sitä (esimerkiksi aika, jonka lapsi tarvitsee mennäkseen kouluun julkisella liikennevälineellä tai jonka hakija tarvitsee matkustaakseen henkilökohtaiseen haastatteluun). Lisäksi on otettava huomioon julkisen liikenteen käytettävyys, jotta hakija voi hyödyntää palvelua tehokkaasti edestakaisella matkalipulla. Jos palvelut ovat saatavilla julkisen liikenteen avulla, matkakustannukset voidaan korvata palvelujen käyttäjälle. Kuljetuksen tulisi olla tarvittaessa maksutonta vähintään seuraaviin palveluihin: terveydenhoito ja lääkkeiden hankkiminen, turvapaikkamenettely ja oikeusapu sekä kouluikäisten lasten opetus.

**Indikaattori 1.2(d):** Oleellisten palvelujen ääreen pääsee jäsenvaltion järjestämällä kuljetuksella.

- **Lisätietoja:** Kuljetuksen järjestämistä on selvennettävä määrittämällä, miten säännöllistä jäsenvaltion järjestämä kuljetus on.



### Hyvä käytäntö majoituspaikan sijainnin määrittämisessä

Hyvän käytäntönä pidetään seuraavaa:

- Kun hakijat on majoitettava pidemmäksi aikaa, majoituspaikan sijainti on määritettävä siten, että hakijoilla ja paikallisilla asukkailla on mahdollisuus vuorovaikutukseen, jotta vältetään eristäytyminen ja helpotetaan integraatiota pidemmällä aikavälillä.
- Julkisella liikennevälineellä tehtävän matkan kesto on rajoitettava enintään puoleentoista tuntiin tai yhteen tuntiin terveydenhoitopalvelujen tai päivittäistavarakaupan osalta.
- Paikalliset asukkaat on sisällytettävä majoituspaikan sijainnin määrittelyyn.

## 1.2 Sijoittaminen

### Johdantohuomautukset

Vaikka käytössä on kansallisia ohjausjärjestelmiä, joilla säännellään hakijoiden tasapuolista jakautumista jäsenvaltioiden alueelle, tässä osiossa olevat vaatimukset ja indikaattorit on luettava ja toteutettava täysin perheen yhtenäisyyden periaatteen mukaisesti. Myös erityistarpeet, joita kansainvälistä suojelua hakevilla voi olla, on otettava huomioon.

Näiden periaatteiden noudattaminen on tärkeää paitsi vastaanottojärjestelmään rekisteröitymisen aikana myös silloin, kun hakijoita sijoitetaan tai siirretään eri majoituspaikkoihin. Näin ollen hakijoita tulisi siirtää toiseen paikkaan vain tarvittaessa vastaanottodirektiivin 18 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### **VAATIMUS 2: Varmistettava, että perheen yhtenäisyyden periaatetta noudatetaan.**

**Indikaattori 2.1:** Perheenjäsenet (vastaanottodirektiivin 2 artiklan määritelmän mukaisesti) on majoitettava yhdessä.

- **Lisätietoja:** Perheenjäsenten suostumus yhdessä majoittamiseen on vapaaehtoinen. Turvallisuusnäkökohdat on otettava huomioon mahdollisten poikkeusten osalta.

**Indikaattori 2.2:** Perheet, joissa on lapsia, on majoitettava yhdessä, jos se on lapsen edun mukaista.

- **Lisätietoja:** Erityistä huomiota on kiinnitettävä naimisissa olevien lasten tilanteeseen.

**Indikaattori 2.3:** Mikäli mahdollista ja asianmukaista, perheen yhtenäisyyden periaatetta on noudatettava myös laajemman perheen jäsenten osalta.

- **Lisätietoja:** Kansallisten järjestelyjen ja hakijoiden suostumuksen mukaan laajemman perheen jäsenet (ts. muut kuin vastaanottodirektiivin 2 artiklan c kohdan määritelmään kuuluvat sukulaiset) voidaan majoittaa yhdessä.

**Indikaattori 2.4:** Yhteen huoneeseen saa sijoittaa enintään yhden perheen.

- **Lisätietoja:** Yksityisyyteen liittyvien vaatimusten täyttämiseksi jäsenvaltioiden tulisi majoittaa yhteen huoneeseen vain yksi perhe. Perheen määritelmän laajuus määräytyy kyseisen jäsenvaltion käytännön perusteella.

### **VAATIMUS 3: Varmistettava, että erityistarpeet otetaan huomioon, kun hakijalle (uudelleen) osoitetaan tietty majoituspaikka.**

**Indikaattori 3.1:** Tietyn majoituspaikan osoittaminen hakijoille perustuu heidän erityisten vastaanottotarpeidensa arviointiin.

- **Lisätietoja:** Varsinkin majoituspaikan osoittaminen lapselle perustuu lapsen edun arviointiin.

**Indikaattori 3.2:** Hakija voidaan siirtää majoituspaikasta toiseen tunnistettujen erityisten vastaanottotarpeiden vuoksi.

- **Lisätietoja:** Etenkin turvallisuusnäkökohdat, kuten ihmiskaupan, seksuaalisen ja sukupuoleen kohdistuvan väkivallan, kidutuksen tai muiden vakavien henkisen ja fyysisen väkivallan muotojen uhrien yhteydessä, voivat olla perusteita eri majoituspaikan osoittamiseen hakijalle. (Ks. vaatimus 11 ja indikaattori 35.3: Vasta myöhemmin esiin tulevat erityistarpeet tunnistetaan ja arvioidaan asianmukaisesti.)

#### **Hyvä käytäntö majoituspaikan (uudelleen) osoittamisessa hakijalle**

Hyvän käytäntönä pidetään sitä, että perheet, joissa on kouluikäisiä lapsia, siirretään vasta kouluvuoden päättyessä koulun loma-ajat huomioon ottaen.

### **VAATIMUS 4: Varmistettava, että hakijan yksilölliseen tilanteeseen liittyvät erityiset syyt otetaan huomioon majoittamisessa.**

**Indikaattori 4.1:** Käytössä on mekanismi, jolla arvioidaan, onko tietyn majoituspaikan osoittamiseen erityisiä syitä.

- **Lisätietoja:** Vaatimuksessa mainitulla 'hakijan yksilöllisellä tilanteella' tarkoitetaan erityisesti henkilön kulttuurista, kielellistä ja uskonnollista taustaa, hakijan sukupuolta (esimerkiksi transsukupuoliset henkilöt) ja yksilöllisiä seikkoja, jotka liittyvät esimerkiksi työllistymiseen, ammatilliseen koulutukseen tai nykyisiin perheyhteyksiin.

## **1.3 Infrastrukturi**

### **Johdantohuomautukset**

Tässä osiossa lueteltuihin vaatimuksiin ja indikaattoreihin sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- "(Asuin)huone": erillinen huone, jossa on neljä seinää, lukittava ovi, avattava ikkuna ja katto. Vastaanottokeskuksissa tai muissa jaetuissa asuinyksiköissä 'huoneella' tarkoitetaan aina lukittavia huoneita.
- "Perheenjäsenet" on määriteltävä aina vastaanottodirektiivin 2 artiklan c kohdan mukaisesti.

Etenkin tämän osan vaatimuksia tulee pitää vain vähimmäisvaatimuksina.

### **Tavoitteet ja indikaattorit**

### **VAATIMUS 5: Varmistettava, että joukkomajoituksen huoneessa on riittävästi tilaa.**

**Indikaattori 5.1:** Jokaiselle hakijalle annetaan vähintään 4 m<sup>2</sup> tilaa henkilöä kohti.

- **Lisätietoja:** Tätä indikaattoria voidaan täsmentää sen mukaan, majoitetaanko huoneeseen hakijoita, jotka eivät ole sukulaisia tai perheenjäseniä. Myös ikä voidaan ottaa huomioon esimerkiksi majoitettaessa perheitä, joissa on vauvoja tai pieniä lapsia. Tarvittaessa voidaan viitata myös kansalliseen lainsäädäntöön, jossa määritellään vähimmäisasuintila, jos siitä on säädetty.

**Indikaattori 5.2:** Yhden henkilön vähimmäistilaa (4 m<sup>2</sup>) koskevan vaatimuksen osalta on varmistettava, että huoneen vähimmäiskorkeus on 2,10 m.

**Indikaattori 5.3:** Huoneessa on tarpeeksi tilaa siihen, että jokaiselle hakijalle mahtuu yksi sänky ja yksi kaappi.

- **Lisätietoja:** Tilanteen mukaan esimerkiksi pöytä ja tuoli voivat kuulua perushuonekaluihin, ja ne on otettava huomioon, ellei niitä ole yhteisissä tiloissa.

## VAATIMUS 6: Joukkomajoituksessa on varmistettava hakijoiden yksityisyys.

**Indikaattori 6.1:** Yhteen huoneeseen saa majoittaa enintään kuusi yksittäistä hakijaa.

- **Lisätietoja:** Yhteen huoneeseen majoitettavien henkilöiden enimmäismäärä voidaan määrittää myös sen mukaan, kauanko henkilöt viiptyvät majoituspaikassa ja miten paljon lisätilaa huoneen ulkopuolella on (yleiset tilat, muut yksityiset huoneet). Jos tämän indikaattorin käyttäminen ei ole tarkoituksenmukaista, on etsittävä muita tapoja varmistaa yksityisyys.

**Indikaattori 6.2:** Yksittäisille mies- ja naishakijoille on erilliset huoneet, joihin vastakkaista sukupuolta edustavat hakijat eivät pääse.

- **Lisätietoja:** Pääsyn rajoittaminen voidaan varmistaa erillisin tiloin ja/tai lukoin, mutta tällä ei kuitenkaan rajoiteta vastaanottokeskuksen muiden turvallisuusnäkökohtien huomioimista. Kaappien on oltava lukittavia varsinkin, jos majoituspaikassa on hakijoita, joilla on erityistarpeita (esimerkiksi naispuolisia hakijoita, joilla voi olla riski joutua sukupuoleen perustuvan väkivallan kohteeksi).

**Indikaattori 6.3:** Yksityisiin tarkoituksiin (majoituspaikan sisä- tai ulkopuolella) on varattu huone esimerkiksi oikeusavustajan, sosiaalityöntekijän tai muiden asiaan liittyvien toimijoiden tapaamista varten, ja se on tarvittaessa hakijoiden käytettävissä.

**Indikaattori 6.4:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** Esimerkiksi ilman huoltajaa oleville alaikäisille on järjestettävä erilliset huoneet, eikä heitä saa majoittaa samaan huoneeseen aikuisten hakijoiden kanssa.

### Hakijoiden yksityisyyttä koskeva hyvä käytäntö

Hyvän käytäntönä pidetään sitä, että sänkyjen välillä on vähintään 90 cm:n kulkuväylä, jotta hakijoilla olisi yksityisyyttä.

## VAATIMUS 7: Varmistettava, että majoituspaikassa on riittävästi huonekaluja.

**Indikaattori 7.1:** Jokaisessa huoneessa on oltava vähintään seuraavat huonekalut:

**7.1.1:** yksi erillinen sänky henkilöä kohti JA

**7.1.2:** yksi kaappi henkilöä tai perhettä kohti, ja sen on oltava riittävän iso henkilökohtaisen omaisuuden (vaatteiden, lääkkeiden tai asiakirjojen) säilyttämiseen.

**Indikaattori 7.2:** Huoneissa, jonka jakavat hakijat eivät ole perheenjäseniä, on lukittava kaappi, mutta tämä ei kuitenkaan vaikuta vastaanottokeskuksen muiden turvallisuusnäkökohtien huomioimiseen.

- **Lisätietoja:** Kaappien on oltava lukittavia varsinkin, jos majoituspaikassa on hakijoita, joilla on erityistarpeita (esimerkiksi naispuolisia hakijoita, joilla voi olla riski joutua sukupuoleen perustuvan väkivallan kohteeksi).

**Indikaattori 7.3:** Yleisissä tiloissa / oleskelualueella on riittävä määrä pöytiä ja tuoleja.

**Indikaattori 7.4:** Majoituspaikoissa, joissa hakijat laittavat itse ruokaa, keittiössä on kaikki seuraavat tarvikkeet käytettävissä:

**7.4.1:** riittävästi tilaa jääkaapissa henkilöä kohti JA

- **Lisätietoja:** Sitä, mikä on riittävä tila jääkaapissa, voidaan täsmentää esimerkiksi määrittämällä, montako litraa tilaa tai montako hyllyä henkilöä/perhettä kohti on käytettävissä.

**7.4.2:** riittävästi hyllytilaa henkilöä/perhettä kohti JA

**7.4.3:** vähintään lieden käyttömahdollisuus henkilöä/perhettä kohti JA

**7.4.4:** vähimmäismäärä astioita, kuppeja, ruoanlaittovälineitä ja aterimia henkilöä kohti.

**Indikaattori 7.5:** Saatavilla on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** *Esimerkiksi vauvoja varten on järjestettävä vauvansänky, hoitopöytä ja asianmukainen tuoli. Henkilöille, joiden liikuntakyky on rajallinen, on järjestettävä asianmukaiset erikoishuonekalut, ja perheille, joissa on kouluikäisiä lapsia, on järjestettävä pieni pöytä ja tuoli, jotta lapset voivat tehdä läksyt.*

## **VAATIMUS 8: Varmistettava riittävä, asianmukainen ja toimiva saniteettitilojen infrastruktuuri majoituspaikassa.**

**Indikaattori 8.1:** Kaikilla hakijoilla on oltava suihku/kylpyamme, pesuallas, johon tulee kuumaa ja kylmää vettä, ja toimiva wc käytettävissään.

**Indikaattori 8.2:** Kymmentä hakijaa kohti on oltava vähintään yksi toimiva ja lukittava wc käytettävissä läpi vuorokauden.

**Indikaattori 8.3:** Kahtatoista hakijaa kohti on oltava vähintään yksi suihku tai kylpyamme, johon tulee kuumaa ja kylmää vettä, ja sen on oltava käytettävissä vähintään kahdeksan tuntia päivässä.

- **Lisätietoja:** *Suihkujen ja hakijoiden määrän suhdetta voidaan muuttaa, jos suihku on varmasti käytettävissä kauemmin kuin kahdeksan tuntia päivässä.*

**Indikaattori 8.4:** Kymmentä hakijaa kohti on oltava vähintään yksi toimiva pesuallas, johon tulee kuumaa ja kylmää vettä, ja sen on oltava käytettävissä läpi vuorokauden.

**Indikaattori 8.5:** Jos kylpyhuoneessa on useampi kuin yksi suihku, niiden väliin on järjestettävä näköeste.

**Indikaattori 8.6:** Kummallekin sukupuolelle on erilliset wc:t sekä pesuallas- ja suihkutilat (selvästi ja ymmärrettävästi merkityt) pieniä majoituspaikkoja lukuun ottamatta.

- **Lisätietoja:** *Poikkeuksia voivat olla huoneistot, yksiöt ja muut majoituspaikat, joissa asuu vähemmän kuin 12 henkilöä.*

**Indikaattori 8.7:** Kun yhteismajoituksessa on hakijoita, jotka eivät ole perheenjäseniä, käytössä on järjestelyjä, joilla varmistetaan, että hakijat pääsevät tiloihin turvallisesti ja että hakijoiden yksityisyyttä kunnioitetaan aina.

**Indikaattori 8.8:** Käytössä on järjestelyjä, joilla varmistetaan, että vaatteet ja pyyhkeet pysyvät kuivina, kun hakijat ovat suihkussa.

**Indikaattori 8.9:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** *Esimerkiksi alle 2-vuotiaille lapsille on joka päivä käytettävissä soveltuva kylpyamme.*

### **Saniteetti-infrastruktuuria koskeva hyvä käytäntö**

Hyvän käytäntönä pidetään seuraavaa:

- wc sijaitsee samassa tilassa kuin asuinhuone ja yleiset tilat, ei siis ulkona;
- suihkutilat ovat yksilöllisesti lukittavat, eikä käyttöaikaa ole rajoitettu;
- sukupuolikysymyksiin ja naisten turvallisuuteen on kiinnitetty huomiota esimerkiksi siten, että saniteettitilat sijaitsevat lähellä tai turvallisen ja hyvin valaistun matkan päässä.

## **VAATIMUS 9: Varmistettava, että majoituspaikka täyttää asiaan liittyvät kansalliset ja paikalliset vaatimukset.**

**Indikaattori 9.1:** Majoituspaikka on rakennettu sovellettavien paikallisten ja kansallisten asetusten mukaan.

**Indikaattori 9.2:** Majoituspaikkaa huolletaan ja ylläpidetään asiaan liittyvien paikallisten ja kansallisten asetusten mukaisesti ottaen huomioon kaikki mahdolliset vaaratekijät.

- **Lisätietoja:** Näillä esimerkeillä voidaan arvioida, miten hyvin vaatimukset täyttyvät vastaanottokeskuksessa: vastaanottokeskuksen evakuointisuunnitelma on laadittu ja näkyvässä aina, evakuointireitit ovat esteettömät ja palosammuttimet ovat helposti saatavilla.

**Indikaattori 9.3:** Huoneisiin ja yleisiin tiloihin / oleskelutiloihin tulee riittävästi luonnonvaloa ja raikasta ilmaa, ja käytävissä on verhot ja/tai ikkunaluukut, joilla huoneen saa tarvittaessa pimennettyä.

**Indikaattori 9.4:** Majoituspaikan kaikissa tiloissa on asianmukainen lämpötilansäätöjärjestelmä.

- **Lisätietoja:** Asianmukainen lämpötila-alue määritetään majoituspaikan sijainnin ilmasto-olosuhteiden ja kyseisen maan kansalaisiin sovellettavien yleisten vaatimusten mukaan.

**Indikaattori 9.5:** Huoneet ja yleiset tilat on suojattu liialliselta ympäristömelulta.

- **Lisätietoja:** Ympäristömelua voivat aiheuttaa esimerkiksi koneet, lentokoneet, junat jne.

## **VAATIMUS 10: Varmistettava, että liikuntarajoitteisille hakijoille tarkoitetun majoituspaikan rakenteita muutetaan sisältä ja ulkoa hakijoiden tarpeisiin sopivaksi.**

**Indikaattori 10.1:** Majoituspaikka sijaitsee

**10.1(a):** pohjakerroksessa TAI

**10.1(b):** käytävissä on hissi, jota on muutettu liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttöön sopivaksi, TAI

**10.1(c):** portaita on korkeintaan enimmäismäärä sen mukaan, miten liikuntarajoitteinen henkilö on.

**Indikaattori 10.2:** Ulkona olevien polkujen tai ajoteiden pinta on kova ja tasainen.

**Indikaattori 10.3:** Sisäänkäynti on suunniteltu niin, että liikuntarajoitteiset hakijat pääsevät sisään.

**Indikaattori 10.4:** Majoituspaikan sisällä olevat oviaukot ja käytävät ovat riittävän leveät pyörätuolin käyttäjille.

**Indikaattori 10.5:** Liikuntarajoitteisten hakijoiden käyttämissä huoneissa ja tiloissa on tukikaiteet.

**Indikaattori 10.6:** Käytävissä on mukautetut saniteettitilat, joissa on esimerkiksi esteettömät suihkutilat, tukikaiteet, pyörätuolin käyttäjille sopivalla korkeudella olevat pesualtaat ja wc-istuimet sekä pyörätuoleille soveltuvat lattiapinnat kylpyhuoneissa ja wc-tiloissa.

## 1.4 Turvallisuus

### Johdantohuomautukset

Majoituspaikan, sen huonekalujen ja laitteiden riittävä turvallisuus on varmistettava sovellettavan kansallisen lainsäädännön ja sovellettavien asetusten mukaisesti, kun yleistavoitteena on varmistaa turvallinen asuinympäristö kansainvälistä suojelua hakeville ja majoituspaikoissa työskentelevälle henkilöstölle.

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### VAATIMUS 11: Varmistettava riittävät turvallisuustoimet.

**Indikaattori 11.1:** Riskinarviointi tehdään säännöllisesti, ja siinä otetaan huomioon ulkoiset ja sisäiset tekijät.

- **Lisätietoja:** Riskinarvioinnissa huomioon otettavia tekijöitä ovat seuraavat: hakijan ilmaiset turvallisuusongelmat, majoituspaikan kunto ja sijainti, paikallisen asuinyhteisön asenteet, majoitettavien henkilöiden lukumäärä, majoituspaikassa asuvien henkilöiden kansallisuudet, hakijoiden sukupuoli ja perhetilanne, tieto siitä, onko majoituspaikassa hakijoita, joilla on erityistarpeita, ja aiemmat vaaratilanteet.

**Indikaattori 11.2:** Asianmukaiset turvallisuustoimet otetaan käyttöön riskinarvioinnin tuloksen perusteella.

- **Lisätietoja:** Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi seuraavat: kulunvalvonta asentamalla aita majoituspaikan ympärille; sen varmistaminen, että paikalla on henkilökuntaa vuorokauden ympäri; sen varmistaminen, että majoitustilojen ulkoalueilla on riittävä valaistus ja videovalvontajärjestelmä; julkisen pääsyn rajoittaminen tarvittaessa hakijoiden turvallisuuden vuoksi ja turvallisuuteen liittyvien seikkojen sisällyttäminen ”järjestyssääntöihin”.

**Indikaattori 11.3:** Turvallisuusongelmista (esimerkiksi varkauksista, uhkauksista, ulkopuolisen yhteisön vihamielisyydestä) on hakijoiden mahdollista ilmoittaa henkilökunnalle turvallisesti.

- **Lisätietoja:** Hakijoille on kerrottava, miten turvallisuuteen liittyvistä vaaratilanteista on ilmoitettava.

**Indikaattori 11.4:** Hätänumerot ovat esillä näkyvässä paikassa, ja käytettävissä on puhelin.

**Indikaattori 11.5:** Turvallisuustoimissa otetaan huomioon myös seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan havaitseminen ja estäminen.

**Indikaattori 11.6:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** Käyttöön on otettava erityistoimia, joilla taataan kaikkien hakijoiden turvallisuus, etenkin niiden hakijoiden, joilla on ikään, perhetilanteeseen, sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuoliseen suuntautuneisuuteen sekä fyysisiin tai henkisiin terveysongelmiin liittyviä erityistarpeita. Käytössä on oltava erityisturvajärjestelyjä myös ihmiskaupan, seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan, kidutuksen tai muiden henkisen ja fyysisen väkivallan muotojen uhreille. Tällaisia toimia voivat olla esimerkiksi mahdollisuus majoittaa sukupuoliselta suuntautumiseltaan erilaiset hakijat erilleen muista samaa sukupuolta edustavista hakijoista tai siirtää hakija, jolla on riski joutua tai joka on joutunut sukupuoleen perustuvan väkivallan uhriksi (ks. vaatimus 3: Hakijoiden (uudelleen)sijoittaminen erityistarpeiden vuoksi) tai suojatun ja vaarattoman leikkipaikan järjestäminen lapsille. Majoituspaikoissa, joissa on ilman huoltajaa olevia alaikäisiä, on oltava käytössä erityisiä ehkäisytoimia, joilla estetään alaikäisten katoaminen.

#### Turvallisuustoimia koskeva hyvä käytäntö

Vastaanottokeskuksissa pidetään hyvänä käytäntönä seuraavaa:

- järjestetään tila, jossa erityisryhmät voivat ilmaista turvallisuuteen liittyviä huolenaiheita yksityisesti väkivallasta ilmoittamisen kannustamiseksi;
- käytetään järjestelmää, johon kirjataan tai tallennetaan turvallisuuteen liittyvät vaaratilanteet.

## 1.5 Yleiset tilat

### Johdantohuomautukset

Näissä ohjeissa ”yleisillä tiloilla” tarkoitetaan tilaa, jossa hakijat syövät ja viettävät vapaa-aikaa. Yleisten tilojen koko ja suunnittelu sekä niiden toiminnallisuus määräytyvät sen mukaan, minkä tyyppisestä majoituspaikasta on kyse. Siksi ”yleiset tilat” voivat tarkoittaa yhtä tai useampaa huonetta, joita hakijat voivat käyttää.

Suurempien majoituspaikkojen yhteydessä ”yleiset tilat” voivat tarkoittaa useita eri huoneita, joilla on eri käyttötarkoitukset; niissä esimerkiksi ruokaillaan, harrastetaan vapaa-ajan toimintaa tai osallistutaan yhteisiin aktiviteetteihin (esimerkiksi kielikursseille tai tiedotustilaisuuksiin). Pienemmissä majoituspaikoissa voi olla yksi monitoimihuone, joka voidaan muuttaa ruokailu-/oleskelutilaksi tai vapaa-ajan tilaksi tarpeen ja vuorokaudenajan mukaan. Jos riittävä yksityisyys voidaan taata, pienempien majoituspaikkojen yleisessä tilassa (tai sen osassa) hakijat voivat tavata myös sosiaalityöntekijöitä tai oikeusavustajia.

On tärkeää muistaa, että ”vapaa-ajan toiminnalla” tarkoitetaan toimintaa, joka ei koske pelkästään lapsia, vaan myös aikuisia. Tämä perustuu siihen, että hakijan mielenterveydellä ja mahdollisuudella osallistua vapaa-ajan toimintaan on selvä yhteys. Se, että käytettävissä on tila vapaa-ajan toimintaan tai että hakijoilla on mahdollisuus osallistua yhteisiin toimiin (kuten kielikursseille, ryhmätiedotustilaisuuksiin tai liikunnallisiin toimiin), on hyvin tärkeää, koska se auttaa hakijoita jäsentämään päiväänsä ja vähentää myös jännitteitä, jotka syntyvät siitä, että hakijoilla on liikaa aikaa ja liian vähän tekemistä. Tällä on merkitystä etenkin turvapaikkamenettelyn alkuvaiheessa, jolloin hakijat eivät välttämättä (vielä) pääse työmarkkinoille tai osallistumaan muodolliseen koulutukseen.

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### **VAATIMUS 12: Varmistettava, että hakijoilla on riittävästi tilaa ruokailla.**

**Indikaattori 12.1:** Kaikilla hakijoilla on mahdollisuus ruokailla siihen tarkoitettussa tilassa.

- **Lisätietoja:** Kaikilla hakijoilla on mahdollisuus ruokailla ruokasalissa (isommassa majoituspaikassa) tai huoneessa, jossa on pöytä ja tarpeeksi monta tuolia. Ruokailutilassa voi olla muitakin toimintoja, kunhan se on käytettävissä ruokailuun tiettyinä kellonaikoina.

#### **VAATIMUS 13: Varmistettava, että hakijoilla on riittävästi tilaa vapaa-ajan toimintaan ja ryhmätoimintaan.**

**Indikaattori 13.1:** Majoituspaikassa tai sen lähistöllä julkisessa tilassa on alue, joka sopii vapaa-ajan toimintaan.

- **Lisätietoja:** Hakijoiden sukupuoli, ikä sekä kulttuuriset ja uskonnolliset tarpeet on otettava huomioon, kun suunnitellaan vapaa-ajan toimintaan tarkoitettuja tiloja joukkomajoituksessa. Mikäli mahdollista, olisi hyvä järjestää erillisiä tiloja tai aikoja, jolloin vapaa-ajan toimintaan tarkoitettuja tiloja voi käyttää.

**Indikaattori 13.2:** Jos jäsenvaltio järjestää ryhmätoimintaa, käytettävissä on riittävästi asianmukaista tilaa siihen, esimerkiksi erillinen huone.

- **Lisätietoja:** Termillä ’ryhmätoiminta’ tarkoitetaan esimerkiksi kielikursseja, ryhmätiedotustilaisuuksia, liikunnallista ohjelmaa jne.

**Indikaattori 13.3:** Jos majoituspaikassa on lapsia, heille on järjestetty turvallinen tila/alue leikkimistä ja ulkoilmatoimintaa varten majoituspaikassa tai lähistöllä olevassa julkisessa tilassa.

#### **Yleisiä tiloja koskeva hyvä käytäntö**

Hyvän käytäntönä pidetään sitä, että lapsille järjestetään valvottua toimintaa lapsille sopivassa ympäristössä silloin, kun aikuiset osallistuvat ryhmätoimintaan.

## 1.6 Puhtaanapito

### Johdantohuomautukset

Termillä 'puhtaanapito' tarkoitetaan prosessia, jolla varmistetaan siivoamalla ja hävittämällä jätteet, ettei tiloissa ole likaa, infektoita, tauteja jne. Tämän mukaisesti termi "puhdas" tarkoittaa sitä, ettei majoituspaikassa ole tuhoeläimiä, luteita, taudinaiheuttajia eikä muita vaaroja. Tässä osiossa esitetyt puhtaanapitovaatimuksia sovelletaan koko majoituspaikkaan, niin yksityisiin tiloihin kuin yleisiin tiloihin, jotka sijaitsevat majoituspaikan sisätiloissa tai ulkopuolella (tarvittaessa). Kansallisen kontekstin mukaan näiden vaatimusten kehittäminen ja valvonta saattaa kuulua muille asianomaisille viranomaisille (esimerkiksi puhtaanapidon valvontaelimille).

Isommissa majoituspaikoissa termillä "yksityinen tila" tarkoitetaan vain asuinhuonetta, ja kaikki muut huoneet kuuluvat yleisten tilojen kategoriaan. Puhtaanapitovaatimukset kuitenkin vaihtelevat erityyppisten yhteisten tilojen (kuten keittiön, saniteettitilojen ja muiden huoneiden sekä toimistojen tai muihin toimintoihin tarkoitettujen tilojen) osalta. Pienemmissä majoituspaikoissa myös keittiötä, kylpyhuonetta ja muita tiloja tulee kuitenkin pitää yksityisinä tiloina.

Vaikka asianmukaisten puhtaanapitovaatimusten täyttäminen kuuluu jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten vastuulle, myös hakijat voivat osallistua siihen. Käytännössä osallistuminen tarkoittaa usein vastuuta yksityisten tilojen siivoamisesta. Lisäksi hakijat voivat siivota muita tiloja vapaaehtoisesti, jos se on kansallisen lainsäädännön tai kansallisten asetusten mukaan mahdollista. Joissakin tapauksissa siitä voidaan maksaa osana pieniä töitä, joita hakijat voivat tehdä joukkomajoituksessa. Tällöin vastuullisen tahon tai siivousyrityksen tulee valvoa siivousta.

Tarkempi kuvaus majoituspaikan puhtauteen liittyvistä vastuista on esitettävä järjestyssäännöissä.

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### **VAATIMUS 14: Varmistettava, että yksityiset ja yhteiset tilat pidetään puhtaina.**

**Indikaattori 14.1:** Majoituspaikassa noudatetaan siivoussuunnitelmaa.

- **Lisätietoja:** Jokaisesta tilasta määritetään, miten usein ja minkä vaatimusten mukaan se on siivottava.

**Indikaattori 14.2:** Majoituspaikan yksityisten ja yleisten tilojen puhtaus tarkastetaan säännöllisesti.

- **Lisätietoja:** Tarkastuksissa otetaan huomioon hakijoiden yksityisyyden tarve.

**Indikaattori 14.3:** Puhtaus tarkastetaan, kun henkilö muuttaa toiseen huoneeseen tai majoituspaikkaan.

**Indikaattori 14.4:** Jos hakijat ovat vastuussa siivouksesta, heillä on käytettävissään tarvittavat puhdistusaineet ja siivoustarvikkeet sekä suojavaikot, kuten suojarahansikkaat ja hengityssuojaimet.

#### **Hyvä käytäntö yksityisten ja yleisten tilojen puhtauden varmistamisessa**

Hyvänä käytäntönä pidetään sitä, että vastaanottokeskuksissa on käytössä kirjallinen siivoussuunnitelma, joka on selvästi näkyvillä ja jonka hakijat tuntevat.

#### **VAATIMUS 15: Varmistettava, että keittiö ja saniteettitilat pidetään puhtaina.**

**Indikaattori 15.1:** Tilojen puhtaus vastaa paikallisia ja kansallisia asetuksia ja vaatimuksia.

- **Lisätietoja:** Näissä asetuksissa voidaan esimerkiksi viitata säännöllisiin toimiin, joilla käsitellään jyräjyitä ja tuhoeläimiä.

**Indikaattori 15.2:** Tilat siivotaan vähintään päivittäin (vastaanottokeskuksissa) tai niin usein kuin on tarpeen.



**Indikaattori 15.3:** Tilojen perussiivous tehdään säännöllisesti.

- **Lisätietoja:** Vastaanottokeskuksissa perussiivous voidaan tehdä esimerkiksi vähintään neljä kertaa vuodessa. Hakijoiden käyttämien keittiöiden ja ammattikeittiöiden puhtaudelle on erilaiset vaatimukset.

## **VAATIMUS 16: Varmistettava, että hakijat voivat pestä pyykkiä tai pesettää pyykkiä säännöllisesti.**

**Indikaattori 16.1:** Kun vuodevaatteet ja pyyhkeet annetaan luontoissuorituksina ja kun majoituspaikka huolehtii niiden pesemisestä, ne on pestävä säännöllisesti.

- **Lisätietoja:** Vuodevaatteet on pestävä vähintään kahden viikon välein ja pyyhkeet kerran viikossa.

**Vaihtoehtoiset indikaattorit:**

**Indikaattori 16.2(a):** Hakijoiden on voitava pestä pyykkiä vähintään kerran viikossa. **TAI**

- **Lisätietoja:** Tätä indikaattoria voidaan täsmentää kansallisessa kontekstissa määrittämällä pyykinpesukoneiden lukumäärä ja riittävät mahdollisuudet kuivata pyykki tiettyä henkilömäärää kohti.

**Indikaattori 16.2(b):** Saatavilla on sellainen palvelu, että hakijat voivat pesettää pyykkinsä.

- **Lisätietoja:** Pesulapalvelun on oltava riittävän usein käytettävissä, esimerkiksi vähintään viitenä päivänä viikossa (viikonloppu mukaan luettuna).

## **1.7 Huolto**

### **Johdantohuomautukset**

Tässä osiossa termillä ”huolto” tarkoitetaan toimia, jotka ovat tarpeen ja jotka toteutetaan majoituspaikan alkuperäisen kunnon säilyttämiseksi niin hyvin ja niin pitkään kuin mahdollista.

Vaikka vastaanottokeskuksen huolto kuuluu jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten kokonaisvastuulle, hakijat voivat osallistua siihen vapaaehtoisesti, jos se on kansallisen lainsäädännön / kansallisten asetusten mukaan mahdollista. Joissakin tapauksissa siitä voidaan maksaa osana pieniä töitä, joita hakijat voivat tehdä joukkomajoituksessa. Tällöin vastuullisen tahon tai huoltotöistä vastaavan yrityksen tulee valvoa prosessia.

### **Tavoitteet ja indikaattorit**

## **VAATIMUS 17: Varmistettava säännöllisellä huollolla, että majoituspaikat ovat turvalliset ja asianmukaisesti toimivat.**

**Indikaattori 17.1:** Majoituspaikan sekä sen huonekalujen ja laitteiden toiminnan asianmukaisuus arvioidaan säännöllisesti.

- **Lisätietoja:** Nämä tarkastukset on tehtävä vähintään kerran vuodessa. Tarkistuslistasta voi olla apua arvioinnin toteuttamisessa.

**Indikaattori 17.2:** Hakijoilla on mahdollisuus ilmoittaa huolto- ja korjaustarpeista.

**Indikaattori 17.3:** Majoituspaikassa tarvittavat korjaukset ja vaihdot tehdään nopeasti ja riittävän laadukkaasti.

- **Lisätietoja:** Vaikka kokonaisvastuu majoituspaikan huollosta kuuluu vastaanottoviranomaisille, hakijat voivat tehdä pieniä huoltotöitä osana pieniä töitä, jos niistä maksetaan korvaus ja jos niihin osallistuminen on vapaaehtoista. Kokonaisvalvonta kuuluu joka tapauksessa vastaavalle taholle.

## 1.8 Viestintävälineet ja -palvelut

### Johdantohuomautukset

Viestintä on kansainvälistä suojelua hakeville hyvin tärkeää koko vastaanotto-prosessin ajan. Termi ”viestintä” sisältää sekä hakijoiden asemaa menettelyssä koskevan viestinnän että yksityisen viestinnän esimerkiksi perheenjäsenten kanssa. Viestintämahdollisuuden saatavuus on tärkeää, sillä se voi vaikuttaa hakijoiden mielenterveyteen: se voi auttaa ehkäisemään mahdollista ahdistusta, joka aiheutuu siitä, ettei hakijalla ole yhteyttä alkuperämaahan tai kauttakulkumaahan jääneisiin perheenjäseniin ja ystäviin, tai siitä, että viestintämahdollisuudet oikeusapua tai muita oleellisia palveluja tarjoavien organisaatioiden kanssa ovat riittämättömät. Hakijoille olisi voitava antaa ilmoitus päätöksestä postitse, mikäli tarpeen.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – viestintälaitteet ja -palvelut

- Vastaanottodirektiivin 18 artiklan 2 kohdan b alakohta: aineellisia vastaanotto-olosuhteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt

### Tavoitteet ja indikaattorit

**VAATIMUS 18: Varmistettava, että hakijoilla on asianmukainen mahdollisuus käyttää puhelinta, jotta he voivat soittaa puheluita, jotka liittyvät menettelyyn, oikeusasioihin, terveyteen ja koulutukseen.**

**Indikaattori 18.1:** Puhelimen käyttö on mahdollista vähintään menettelyä, oikeusasioita, terveyttä ja koulutusta koskevia puheluita varten.

**Indikaattori 18.2:** Hakijoilla on päivittäinen käyttöoikeus vähintään yhteen puhelimeen majoitusyksikköä kohti.

- **Lisätietoja:** Tiloihin asennettavien puhelinten määrään vaikuttaa tiloissa asuvien hakijoiden määrä.

**Indikaattori 18.3:** Hakijat voivat soittaa puheluita yksityisesti, ts. siten, etteivät muut hakijat voi kuulla keskustelua.

**VAATIMUS 19: Varmistettava, että hakijoilla on asianmukainen mahdollisuus käyttää internetiä.**

**Indikaattori 19.1:** Hakijoilla on mahdollisuus käyttää internetiä majoituspaikassa tai sen lähellä olevassa julkisessa tilassa vähintään neljä kertaa viikossa.

- **Lisätietoja:** Mahdollisuus käyttää internetiä majoituspaikassa voidaan järjestää joko siten, että hakijoiden käytettävissä on langaton verkko (Wi-Fi), jota he voivat käyttää omilla viestintälaitteillaan (esimerkiksi älypuhelimillaan), tai että käytettävissä on riittävä määrä tietokoneita tiettyä henkilömäärää kohti. Jos internetin käyttömahdollisuus on järjestetty johonkin muualle kuin majoituspaikkaan, käyttöpaikkaan olisi oltava kävelytäisyys tai sinne olisi päästävä julkisilla liikennevälineillä (ks. vaatimus 1: Sijainti). Internetin käytön ei tarvitse olla maksutonta (ks. indikaattori 28.4: Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha).

**VAATIMUS 20: Varmistettava, että hakijoilla on mahdollisuus ladata viestintälaitteitaan.**

**Indikaattori 20.1:** Yhdessä huoneessa on saatavilla ja käytettävissä vähintään yksi pistorasia elektronisten laitteiden lataamista varten.

#### Viestintälaitteiden ja -palvelujen käyttömahdollisuutta koskeva hyvä käytäntö

Hyvän käytäntönä pidetään seuraavaa:

- hakijoille järjestetään mahdollisuus kopioida tai tulostaa turvapaikkamenettelyyn tai lääketieteellisiin kysymyksiin liittyviä asiakirjoja maksutta;
- hakijoilla on mahdollisuus katsoa televisiokanavia, joilla lähetetään ohjelmaa vähintään kahdella majoituspaikan hakijoiden keskuudessa yleisimmällä kielellä (ks. indikaattori 13.1: Yleiset tilat).

## 2. Ruoka

### Johdantohuomautukset

Tässä osiossa termi ”ruoka” sisältää sekä ruoan että alkoholittomat juomat. Kuten majoitusta koskevassa osiossa, tässä osiossa esitettyjä vaatimuksia on noudatettava riippumatta siitä, järjestetäänkö hakijoiden ruokailu luontoissuorituksena vai rahallisen etuuden tai arvoseteleiden kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltioiden, jotka päättävät antaa hakijoille rahallisen etuuden tai arvoseteleitä ruoasta koituvia kustannuksia varten, on varmistettava, että ne riittävät siihen, että hakijat voivat ostaa sellaista ruokaa, joka täyttää tässä osiossa luetellut vaatimukset.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – ruoka

- Vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohta: aineellisten vastaanotto-olosuhteiden määritelmä

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### VAATIMUS 21: Varmistettava, että hakijat saavat riittävästi asianmukaista ruokaa.

**Indikaattori 21.1:** Elintarviketurvallisuutta koskevat vaatimukset otetaan huomioon.

- **Lisätietoja:** *Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAOn) elintarviketurvallisuutta varten kehittämän vaara-analyysin ja kriittisten hallintapisteiden järjestelmän (HACCP-järjestelmän) <sup>(6)</sup> mukaan majoituspaikan ja etenkin sen keittiötilojen puhtaanapidossa on noudatettava korjaavan lähestymistavan sijasta ehkäisevää lähestymistapaa. Tämän vaatimuksen mukaisesti keittiötilojen puhtaus on varmistettava, koska puhtauden puute voi aiheuttaa terveydellistä vaaraa koko majoituspaikassa.*

**Indikaattori 21.2:** Aikuisille tarjotaan vähintään kolme ateriaa päivässä ja alaikäisille viisi ateriaa, joista vähintään yksi on kypsennetty ja tarjoillaan lämpimänä.

**Indikaattori 21.3:** Aterioilla varmistetaan tasapainoinen ja monipuolinen ruokavalio, ja alaikäisille ja vauvoille tarjotaan tarvittaessa maitoa.

- **Lisätietoja:** *Aterioiden koostumus vaihtelee: ne sisältävät esimerkiksi viljatuotteita, leipää ja riisiä, hedelmiä ja kasviksia, maitoa, maitotuotteita, lihaa, kananmunia tai kalaa.*

**Indikaattori 21.4:** Hakijoille kerrotaan aterian koostumus.

- **Lisätietoja:** *Tietoa voidaan antaa yleisesti (esimerkiksi tuoteselosteilla jne.) tai pyydettyäessä.*

**Indikaattori 21.5:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, jotka tarvitsevat erityisruokavaliota.

- **Lisätietoja:** *Esimerkiksi raskaana olevat ja imettävät naiset sekä henkilöt, joilla on tiettyjä sairauksia ja ruoka-allergioita, on otettava huomioon.*

**Indikaattori 21.6:** Erityisryhmien ruokatottumukset ja ruokarajoitteet otetaan huomioon.

- **Lisätietoja:** *’Erityisryhmillä’ tarkoitetaan hakijoita, joilla on tietty uskonnollinen ja/tai kulttuurinen tausta, sekä hakijoita, jotka ovat kasvissyöjiä tai vegaaneja.*

<sup>(6)</sup> Ks. Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestö, vaara-analyysin ja kriittisten hallintapisteiden (HACCP) järjestelmä (<http://www.fao.org/docrep/005/y1579e/y1579e03.htm>).

### Ruoan tarjoamista koskeva hyvä käytäntö

Hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- hakijoille annetaan mahdollisuus laittaa ruokaa itse, jos se on mahdollista ja asianmukaista, koska se edistää heidän itsenäisyyttään, lisää normaaliuden/kotoisuuden tunnetta ja voi parantaa arkipäivän jäsentämistä;
- hakijoille annetaan mahdollisuus syödä erikseen laitettuja tai lämmitettyjä aterioita, jos heillä oli hyvä syy olla osallistumatta säännöllisille aterioille;
- hakijoilta kysytään neuvoa ruokalistan laatimisessa ja ruoanlaitossa.

### **VAATIMUS 22: Varmistettava, että hakijoilla on juomavettä käytössään vuorokauden ympäri.**

**Indikaattori 22.1:** Jokaiselle hakijalle annetaan vähintään 2,5 litraa vettä päivässä henkilökohtainen fysiologia ja ilmasto huomioon ottaen.

- **Lisätietoja:** Tarkempia tietoja päivittäisestä vähimmäisvesimäärästä on vaatimuksissa, jotka on laadittu osana Sphere-hanketta <sup>(?)</sup>.

**Vaihtoehtoiset indikaattorit:**

**Indikaattori 22.2(a):** Majoituspaikassa on juomaveden kannalta asianmukainen infrastruktuuri. **TAI**

**Indikaattori 22.2(b):** Jos asianmukaista infrastruktuuria ei ole, juomavettä jaetaan muulla tavoin.

- **Lisätietoja:** Hakijoille on tarvittaessa ilmoitettava, että vesijohtoveden juominen on turvallista, jos näin on.

### Juomien tarjoamista koskeva hyvä käytäntö

Teen ja kahvin tarjoamista pidetään hyvänä käytäntönä.

<sup>(?)</sup> The Sphere Project, How much water is needed in emergencies? (Sphere-hanke: Paljonko vettä hätätilanteissa tarvitaan?). Julkaisu on saatavana verkossa osoitteessa [http://www.who.int/water\\_sanitation\\_health/publications/2011/WHO\\_TN\\_09\\_How\\_much\\_water\\_is\\_needed.pdf?ua=1](http://www.who.int/water_sanitation_health/publications/2011/WHO_TN_09_How_much_water_is_needed.pdf?ua=1)

## 3. Vaatetus ja muut tarvikkeet kuin elintarvikkeet

### Johdantohuomautukset

Kuten majoitusta ja ruokaa koskevissa osioissa, tässä osiossa esitettyjä vaatimuksia on noudatettava riippumatta siitä, järjestetäänkö hakijoiden vaatetus luontoissuorituksena vai rahallisen etuuden tai arvosteleiden kautta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos jäsenvaltiot päättävät antaa hakijoille rahallisen etuuden vaatteiden ostamista varten, hakijoiden on voitava ostaa etuudella tässä osiossa luetellut vaatimukset täyttäviä vaatteita. Tämä ei vaikuta tilanteisiin, joissa hakijoilla jo on riittävästi tässä osiossa lueteltujen vaatimusten mukaisia vaatteita, jolloin he eivät tarvitse lisää vaatteita. Tässä osiossa vaatetus-termillä tarkoitetaan sekä vaatteita että kenkiä.

Näissä ohjeissa termillä ”muut tarvikkeet kuin elintarvikkeet” tarkoitetaan oleellisia taloustarvikkeita, jotka ovat muita kuin elintarvikkeita, esimerkiksi henkilökohtaisia hygieniatuotteita, puhdistus- ja pyykinpesuaineita, vuodevaatteita ja pyyhkeitä. Koulukäisten hakijoiden osalta muihin tarvikkeisiin kuin elintarvikkeisiin sisältyvät myös koulutarvikkeet.

Muiden tarvikkeiden kuin elintarvikkeiden järjestämisessä on aina otettava huomioon hakijan perhetilanne. Erityisesti muiden tarvikkeiden kuin elintarvikkeiden sisällön ja määrän osalta on aina otettava huomioon kyseessä olevan hakijan henkilökohtaiset tarpeet.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – muut tarvikkeet kuin elintarvikkeet

- Vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohta: aineellisten vastaanotto-olosuhteiden määritelmä

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### VAATIMUS 23: Varmistettava, että hakijalla on riittävästi vaatteita.

**Indikaattori 23.1:** Hakijalla on riittävästi alusvaatteita viikoksi ilman, että niitä täytyisi välillä pestä.

- **Lisätietoja:** Edellä mainitun osalta vähimmäismääräksi voidaan katsoa kahdeksan paria alusvaatteita.

**Indikaattori 23.2:** Hakijalla on ainakin vähimmäismäärä vaatekappaleita.

- **Lisätietoja:** Edellä mainitun olisi katsottava olevan vähintään viisi vaatekappaletta yläosaan (kuten T-paita, paita, pusero), vähintään kolme vaatekappaletta alaosaan (housut, hame, shortsit), vähintään kolme hupparin, collegepuseron tai takin kaltaista vaatekappaletta ja kaksi yöasua.

**Indikaattori 23.3:** Hakijalla on vähintään kaksi erilaista kenkäparia.

- **Lisätietoja:** Tähän voi sisältyä esimerkiksi yksi kenkäpari sisäkäyttöön ja yksi ulkokäyttöön.

**Indikaattori 23.4:** Hakijoille järjestetään vaatetus mahdollisimman pian.

- **Lisätietoja:** Muutaman tunnin kuluttua majoituspaikkaan saapumisesta jokaisen hakijan on voitava pukeutua vähintään (väliaikaisesti) perusvaatteisiin, joissa he voivat liikkua vapaasti kaikissa heille tarkoitetuissa ja heidän käytettävissään olevilla alueilla (sekä sisällä että ulkona).

**Indikaattori 23.5:** Jos jokin vaate ei ole kulumisen vuoksi enää käyttökelpoinen, vaihtovaatteen saamiseen on vakiintunut tapa.

**Indikaattori 23.6:** Hakijoilla on vauvoille ja pikkulapsille tarpeeksi vaatteita viikoksi ilman, että niitä pitää pestä välillä.

#### Vaatetuksen järjestämistä koskeva hyvä käytäntö

Hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- vältetään luomasta kaikille hakijoille ”virkapukumaista ulkoasua” (jos vaatetus annetaan luontoissuorituksena), koska se auttaa välttämään leimautumista;
- perustetaan ”lahjoitusvarasto” ja tehdään yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa käytettyjen vaatteiden hankkimista ja jakamista varten.

### **VAATIMUS 24: Varmistettava, että hakijalla on asianmukaiset vaatteet.**

**Indikaattori 24.1:** Hakijoilla on oikean kokoiset vaatteet.

**Indikaattori 24.2:** Vaatteet näyttävät siisteiltä ja asianmukaisilta ja vastaavat kohtuullisesti vastaanottavan yhteisön nykyisiä ja hakijoiden taustan mukaisia vaatimuksia.

- **Lisätietoja:** Vaatekappaleiden ei tarvitse olla uusia (alusvaatteita lukuun ottamatta), mutta niiden on oltava hyväkuntoisia.

**Indikaattori 24.3:** Saatavilla on asianmukaisia kausivaatteita.

- **Lisätietoja:** Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että hakijalla on oltava pitkä tai lyhyt talvitakki, käsineet, talvihattu, pipo, talvikaulaliina ja talvikengät tarvittaessa.

#### Asianmukaisen vaatetuksen järjestämistä koskeva hyvä käytäntö

Hyvänä käytäntönä pidetään sitä, että naispuolisille hakijoille annettaviin vaatteisiin sisältyy vähintään yksi huntu, jos he pyytävät sitä.

### **VAATIMUS 25: Varmistettava, että hakijoilla on riittävästi asianmukaisia henkilökohtaisia hygieniatuotteita käytettävissään.**

**Indikaattori 25.1:** Käytettävissä on luettelo, jossa täsmennetään, minkä tyyppisiä ja miten paljon henkilökohtaisia hygieniatuotteita hakijoilla on oikeus saada sen mukaan, minkä ikäisiä ja kumpaa sukupuolta he ovat.

- **Lisätietoja:** Tämä luettelo käsitellään hakijoiden kanssa..

**Indikaattori 25.2:** Tarvittavat henkilökohtaiset hygieniatuotteet ovat hakijoiden käytettävissä joko säännöllisesti jaettavina luontoissuorituksina, henkilöiden lukumäärän mukaan tai päivittäisiin tarkoitettulla rahalla ostettavina.

- **Lisätietoja:** Henkilökohtaisen puhtauden ja hygienian säilyttämiseksi ja tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi hakijoiden käytettävissä tulee olla perushygieniatuotteita. Näitä ovat esimerkiksi hammasharja, hammastahna, wc-paperi, saippua, hiustenpesuaine, partakone/partavaahto, terveysseiteet, vaipat ja muut vauvojen hoidossa tarvittavat hygieniatuotteet.

## **VAATIMUS 26: Varmistettava, että hakijoilla on muut oleelliset tarvikkeet kuin elintarvikkeet käytettävissään.**

**Indikaattori 26.1:** Käytettävissä on riittävästi vuodevaatteita ja pyyhkeitä.

- **Lisätietoja:** Jos hakija pesee vuodevaatteensa itse, niitä on oltava vähintään kaksi paria, jotta pesussa olevien tilalle voidaan vaihtaa puhtaat vuodevaatteet.

**Indikaattori 26.2:** Pyykinpesuainetta on saatavilla, jos hakijat pesevät omat vaatteensa.

**Indikaattori 26.3:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että perheellä, jossa on vauva, on käytettävissään toimivat lastenvaunut ja pikkulapselle potta. Kaikki lapset voivat käyttää iänmukaisia ja hyväkuntoisia leluja. Henkilölle, jolla on fyysisiä vammoja tai joka toipuu loukkaantumisesta tai lääketieteellisestä hoidosta, voidaan järjestää kainalosauvat, pyörätuoli tai muu apuväline, jos niitä ei voida saada muualta (muilta toimijoilta, esimerkiksi julkisesta terveydenhoitojärjestelmästä).

### **Muiden tarvikkeiden kuin elintarvikkeiden käytön järjestämistä koskeva hyvä käytäntö**

Hyvänä käytäntönä pidetään sitä, että hakijoiden käyttöön järjestetään silitysvälineet ja hiustenkuivain tarvittaessa.

## **VAATIMUS 27: Varmistettava, että koulua käyville lapsille järjestetään asianmukaiset vaatteet ja koulutarvikkeet, jotta he voivat osallistua koulun toimintoihin täysimääräisesti.**

**Indikaattori 27.1:** Oppivelvollisuuskoulua käyville lapsille järjestetään asianmukaiset vaatteet koulun toimintoja varten.

- **Lisätietoja:** Tähän voi sisältyä koulupuku, jos se on pakollinen, sekä liikuntavaatteet ja -kengät.

**Indikaattori 27.2:** Koulua käyvät lapset saavat koululaukun (repun tai muuntyyppisen laukun) ja kaikki koulun edellyttämät tarvikkeet (oppikirjat jne.) maksutta.





## 4. Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha

### Johdantohuomautukset

Vaikka vastaanottodirektiivissä määritellään selvästi ruokaan, asumiseen ja vaatetukseen liittyvät seikat, siinä ei käsitellä päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan yksityiskohtia ja tarkoitusta suoraan. Se on kuitenkin hakijoiden tarpeiden kannalta tärkeä.

Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha kattaa vastaanottodirektiivin mukaan kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden muut olennaiset tarpeet majoituksen, ruoan ja vaatetuksen lisäksi (jotka katetaan rahallisella etuudella, jos niitä ei anneta luontoissuorituksena tai arvoseteleiden kautta).

Tässä asiakirjassa ”päivittäisiin menoihin tarkoitettulla rahalla” katsotaan olevan seuraavat kolme tarkoitusta:

- sen avulla hakijat voivat saavuttaa fyysisen vähimmäistoimeentulon majoitukseen, ruokaan tai vaatetukseen liittyvien perustarpeiden lisäksi
- sen avulla varmistetaan, että hakijoilla on mahdollisuus osallistua heidät vastaanottaneen jäsenvaltion sosiokulttuuriseen elämään ainakin jossain määrin
- sen avulla hakijoille mahdollistetaan tietynasteinen itsenäisyys.

Tässä asiakirjassa ”päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha” tarkoittaa vähintään rahallista etuutta, joka hakijalle annetaan määrittelemättömään tarkoitukseen ja jonka käytöstä tämä voi päättää itse (”taskuraha”). Lisäksi jos tiettyjä muita tarvikkeita kuin elintarvikkeita tai muita täydentäviä tarpeita ei järjestetä luontoissuorituksina tai arvoseteleinä, niiden kustannukset voidaan myös ottaa huomioon laskettaessa hakijoille annettavan päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan määrää.

Kuten edellisissä osioissa on todettu, majoitukseen, ruokaan ja vaatetukseen sekä tiettyihin muihin tarvikkeisiin kuin elintarvikkeisiin liittyvät vaatimukset voidaan täyttää riippumatta siitä, saavatko hakijat ne rahallisena etuutena, luontoissuorituksina vai arvoseteleinä. Viime mainittu seikka (”taskuraha”) perustuu ajatukseen, jonka mukaan kohtuullinen elintaso voidaan saavuttaa vain, kun hakijoilla on jonkin verran taloudellista itsenäisyyttä. Toisin sanoen ainakin osan hakijoille annettavasta etuudesta ei tulisi olla tiettyyn tarkoitukseen kohdennettua vaan hakijoiden vapaasti käytettävissä, jotta he voivat käyttää sen omien henkilökohtaisten tarpeidensa ja mieltymystensä mukaisesti.

Koska elintaso ja -kustannukset vaihtelevat jäsenmaittain, tässä osiossa ei pyritä määrittämään päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan tarkkaa määrää, joka hakijoille olisi annettava. Päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan laskentamenetelmästä riippumatta edellä lueteltujen kolmen tarkoituksen olisi aina toteuduttava. Siksi päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahaa ei tulisi pitää virheellisesti anteliaisuuden osoituksena, vaan yhtä tärkeänä kuin majoitus, ruoka ja vaatetus ja vastaanotto-olosuhteiden olennaisena osana.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha

- Vastaanottodirektiivin 2 artiklan g kohta: aineellisten vastaanotto-olosuhteiden määritelmä

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### **VAATIMUS 28: Varmistettava, että hakijoille annetaan päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha.**

**Indikaattori 28.1:** Päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan määrästä on laadittu selkeä määritelmä.

**Indikaattori 28.2:** Päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan laskentamenetelmä on määritetty selvästi.

- **Lisätietoja:** ’Määritetty’ tarkoittaa, että päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahan määrittämisessä huomioon otetut seikat ja niiden määrä arvioitaessa huomioon otetut tekijät on kuvattu.

**Indikaattori 28.3:** Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha annetaan hakijoiden vapaaseen käyttöön ("taskuraha"), ja sen avulla hakijat voivat saavuttaa tietynasteisen itsenäisyyden.

- **Lisätietoja:** "Vapaasti käytettävää" päivittäisiin menoihin tarkoitettua rahaa ei voida koskaan antaa luontoissuorituksena. Varsinainen rahasumma on määritettävä kansallisessa kontekstissa. Siinä on otettava huomioon perustarpeet ylittävät täydentävät tarpeet, kuten yksilöllisesti valittavat tuotteet tai palvelut (esimerkiksi kulttuuriset aktiviteetit, makeiset, tupakkatuotteet, pelit ja huvittelu).

**Indikaattori 28.4:** Päivittäisiin menoihin tarkoitetun rahan määrässä on huomioitu vähintään seuraavat kulut, ellei niitä anneta luontoissuorituksina: viestintä ja tietoliikenne, koulutarvikkeet, henkilökohtainen hygienia ja vartalonhoito, vapaa-ajan aktiviteetit ja matkakulut, jotka liittyvät terveydenhoitopalvelujen käyttämiseen ja lääkkeiden hankkimiseen, turvapaikkamenettelyyn ja oikeusapuun sekä kouluikäisten lasten koulunkäyntiin.

- **Lisätietoja:** Koulutarvikkeiden ja henkilökohtaisten hygienia- ja vartalonhoitotuotteiden antamisesta luontoissuorituksina katso vaatimukset 25 ja 26: Hygieniatuotteiden ja muiden tarvikkeiden kuin elintarvikkeiden saatavuus ja vaatimus 29: Tarvittavan terveydenhoidon saatavuus.

**Indikaattori 28.5:** Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha annetaan säännöllisesti ja vähintään kerran kuukaudessa "taskurahan" osalta.

- **Lisätietoja:** Rahan antamisen säännöllisyys on määritettävä tarkoituksen (jos se on määritelty), määrän ja etuuden antamiseen valitun muodon mukaan. Avoimuus on varmistettava aina.

#### **Päivittäisiin menoihin tarkoitettun rahan antamista koskeva hyvä käytäntö**

Hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- hakijan yksilöllinen tilanne (esimerkiksi ikä ja perheen koostumus) otetaan huomioon päivittäisiin menoihin tarkoitettun rahan määrää laskettaessa;
- päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha annetaan etukäteen tietylle jaksolle;
- raha annetaan jokaiselle perheen aikuiselle jäsenelle erikseen (ei siis koko summaa "perheenpäälle").

## 5. Terveydenhoito

### Johdantohuomautukset

Tässä osiossa termiin ”terveydenhoito” sisältyy sekä mielenterveyden että fyysisen terveyden hoito, jota kansainvälistä suojelua hakeville henkilöille annetaan. Lisäksi se sisältää mahdollisista ongelmista kärsivien hakijoiden neuvonnan sekä tarvittavat toimet, joilla edistetään väkivallan ja kidutuksen uhrien kuntoutumista. Tältä osin terveystarkastus, joka useissa jäsenvaltioissa tehdään vastaanotto-prosessin alussa, voi olla tärkeä lähtökohta, koska sen avulla saadaan käsitys hakijoiden terveyteen liittyvistä tarpeista, joihin on vastattava koko vastaanotto-prosessin ajan. ”Terveydenhoitohenkilöstöllä” tarkoitetaan tässä osiossa koulutettuja lääketieteen ammattilaisia (esimerkiksi lääkäreitä, hammaslääkäreitä ja hoitajia) sekä psykologeja ja psykoterapeutteja.

Ohjeita tulkittaessa on muistettava myös suostumuksen ja luottamuksellisuuden yleiset periaatteet, joita koko vastaanottohenkilöstön, koko terveydenhoitoon osallistuvan terveydenhoitohenkilöstön ja tulkkien on noudatettava. Tietoja ei saa missään vaiheessa jakaa ilman potilaalta etukäteen pyydettyä suostumusta tai tietojen jakamisen mahdollistavaa lainsäädäntöä. Rajoittamatta niiden kansallisten säädösten soveltamista, joissa säädetään oikeudesta tutustua potilasasiakirjoihin, hakijoille on annettava oikeus nähdä potilasasiakirjansa tarvittaessa.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – terveydenhoito

- Vastaanottodirektiivin 13 artikla: lääkärintarkastukset
- Vastaanottodirektiivin 17 artikla: aineellisia vastaanotto-olosuhteita ja terveydenhoitoa koskevat yleiset säännökset
- Vastaanottodirektiivin 19 artikla: terveydenhoito

### Tavoitteet ja indikaattorit

**VAATIMUS 29: Varmistettava, että tarvittavat terveydenhoitopalvelut ovat käytettävissä vähintään ensiavun, vakavien sairauksien ja vakavien mielenterveyshäiriöiden välttämättömän hoidon tasolla.**

**Indikaattori 29.1:** Kaikentyyppiset välttämättömät terveydenhoitopalvelut ovat hakijan saatavilla.

- **Lisätietoja:** Mikäli mahdollista, sukupuoli olisi otettava huomioon terveydenhoitoa annettaessa (esimerkiksi mahdollisuus päästä naislääkäreiden ja -hoitajien vastaanotolle pyydettyäessä, jos heitä on saatavilla).

**Indikaattori 29.2:** Terveydenhoitopalveluja antaa koulutettu terveydenhoitohenkilöstö.

**Indikaattori 29.3:** Terveydenhoitopalveluja on saatavana majoituspaikassa tai sen ulkopuolella kohtuullisen matkan päässä.

- **Lisätietoja:** Katso ”kohtuullista matkaa” koskevia selvennyksiä vaatimuksesta 1: Sijainti.

**Indikaattori 29.4:** Välttämätön terveydenhoito ja määrätty lääkitys annetaan maksutta tai sen kustannukset korvataan päivittäisiin menoihin tarkoitetulla rahalla.

- **Lisätietoja:** Tämä tarkoittaa sitä, että sekä kuljetus välttämättömiin terveydenhoitopalveluihin että lääkitys annetaan maksutta (ks. vaatimus 1: Sijainti, vaatimus 28: Päivittäisiin menoihin tarkoitetun rahan antaminen).

**Indikaattori 29.5:** Käytössä on asianmukaiset järjestelyt, joilla varmistetaan, että hakija pystyy viestimään terveydenhoitohenkilöstön kanssa.

- **Lisätietoja:** Tämä tarkoittaa erityisesti sitä, että tarvittaessa paikalle tilataan koulutettu tulkki (maksutta). Hakijan suostumuksella myös muut henkilöt paitsi lapset voivat tulkata.

**Indikaattori 29.6:** Järjestelyt, joilla varmistetaan ensiavun saanti hätätilanteissa, on tehty.

- **Lisätietoja:** *Majoituspaikassa on oltava ensiapupakkaus saatavilla.*

**Indikaattori 29.7:** Hakijalle annetaan oikeus tutustua potilasasiakirjoihinsa, sanotun kuitenkin rajoittamatta kansallisen lainsäädännön soveltamista.

- **Lisätietoja:** *Potilasasiakirjat voidaan siirtää yhdeltä terveydenhoitoalan ammattilaiselta toiselle, jos potilas on antanut siihen suostumuksensa tai tietojen jakamisen muuten mahdollistaa lainsäädännös.*

**Indikaattori 29.8:** Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

- **Lisätietoja:** *Tähän voi sisältyä esimerkiksi vastaanottoaika lastenlääkärille tai gynekologille tai raskaudenaikainen terveydenhoito tai sen varmistaminen, että vammaisille henkilöille tehdään tarvittavat järjestelyt. Tämä voi sisältää myös ihmiskaupan ja (sukupuoleen perustuvan) väkivallan uhreille sekä kidutuksen tai muun henkisen ja fyysisen väkivallan muotojen uhreille annettavan avun.*

#### **Terveydenhoitoa koskeva hyvä käytäntö**

Hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- joukkomajoituspaikassa on vähintään yksi henkilökunnan jäsen, jolla on ensiapukoulutus;
- jos ehkäisevä terveydenhoito ja/tai rokotukset eivät kuulu yleisiin pakollisiin terveydenhoito-ohjelmiin, ehkäisevä terveydenhoito sekä lääkärintarkastus vastaanottomenettelyn alussa ja/tai rokotukset järjestetään;
- kondomeja sekä tiettyjä lääkkeitä annetaan maksutta myös silloin, kun kyse on ilman reseptejä saatavista lääkkeistä.

## 6. Tiedotuksen ja neuvonnan järjestäminen

### Johdantohuomautukset

Tässä asiakirjassa 'tiedotuksella' tarkoitetaan vain vastaanottodirektiivin mukaista tiedottamista. Rajoittamatta kansainvälistä suojelua hakeville henkilöille muiden oleellisten välineiden, kuten 26 päivänä kesäkuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleenlaaditun kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevia yhteisiä menettelyjä koskevan direktiivin 2013/32/EU ja kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja menettelyjen vahvistamisesta 26 päivänä kesäkuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 604/2013 (jäljempänä Dublin-asetus), mukaista tiedottamista näissä ohjeissa ei ole turvapaikkamenettelyyn liittyvää tiedottamista koskevia vaatimuksia. Todettakoon kuitenkin, että joissakin jäsenvaltioissa tämänkaltaisen tiedottaminen voi kuulua vastaanottoviranomaisten velvollisuuksiin.

Jotta vältetään hakijan ylikuormittaminen liiallisella tietomäärällä vastaanottomenettelyn alussa, tiedotus on järjestettävä aika- tai vaihekohtaisesti. Jäsenvaltioita kehoitetaan laatimaan aikajana, jossa määritetään, minkä tyyppistä tietoa hakijoille annetaan kansallisella tasolla. Tässä on otettava huomioon vastaanottodirektiivin 5 artiklassa säädetty 15 päivän enimmäisaika.

Koska jäsenvaltiolla on velvollisuus taata hakijoiden toimeentulo ja suojella fyysisen terveyden lisäksi myös mielenterveyttä vastaanottodirektiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti, asianmukaisten tukitoimien, kuten sosiaalisen neuvonnan, on oltava hakijoiden saatavilla. Tämä voi sisältää monenlaista erityyppistä apua, esimerkiksi hakijoiden perehdyttämistä julkisten palvelujen käyttöön, kulttuurin välittämistä ja siihen perehdyttämistä, konfliktien ratkaisemista sekä opastusta siihen, miten tiettyjä tilanteita ja elämän seuraavia vaiheita käsitellään. Neuvonnan avulla voidaan myös tunnistaa hakijat, joilla on erityistarpeita (ks. osio 7: Erityisten vastaanottotarpeiden määrittäminen, arviointi ja täyttäminen).

#### Viittaukset lainsäädäntöön – tiedotus ja neuvonta

- Vastaanottodirektiivin 5 artikla: tiedotus
- Vastaanottodirektiivin 17 artiklan 1 ja 2 kohta: aineellisia vastaanotto-olosuhteita ja terveydenhoitoa koskevat yleiset säännökset

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### **VAATIMUS 30: Varmistettava, että hakija saa oleelliset tiedot vastaanotto-olosuhteisiin liittyvistä etuuksista ja velvollisuuksista ja ymmärtää ne.**

**Indikaattori 30.1:** Kirjalliset tiedot annetaan kielellä, jota hakija ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän.

- **Lisätietoja:** Tiedot on annettava selkeällä yleiskielellä.

**Indikaattori 30.2:** Jos tarpeen ja asianmukaista, tiedot annetaan myös suullisesti kielellä, jota hakija ymmärtää.

- **Lisätietoja:** Tiedot on annettava suullisesti vähintään silloin, jos hakija on lukutaidoton tai jos hän ei ymmärrä kirjallisina annettuja tietoja.

**Indikaattori 30.3:** Tiedot sisältävät kaikki vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät seikat, myös vastaanottodirektiivin mukaiset etuudet ja velvollisuudet.

- **Lisätietoja:** Annettavissa tiedoissa on mainittava vähintään oikeus vastaanottoon oikeudellisen aseman mukaan, aineellisten vastaanotto-olosuhteiden (majoituksen, ruoan, vaatetuksen sekä päivittäisiin menoihin tarkoitettun rahan) järjestämisen muoto, terveydenhoitopalvelujen käyttöoikeus ja niitä hakijoita koskevat erityisjärjestelyt, joilla on erityistarpeita, mikäli tarpeen. Järjestyssäännöt on kerrottava hakijalle selvästi. Tiedotukseen voi sisältyä myös muun psykososiaalisen tuen saatavuus, tietoa jäsenvaltion sosiaalisista normeista, neuvoja päivittäisestä elämästä konfliktinhallinta mukaan luettuna jne.

**Indikaattori 30.4:** Tiedot annetaan kohtuullisessa ajassa (enintään 15 päivän kuluessa) kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisestä.

**Indikaattori 30.5:** Tiedot annetaan hakijoiden erityistarpeiden ja yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti.

- **Lisätietoja:** *Lapsille tietoa annetaan lapsille sopivalla tavalla (esimerkiksi käyttämällä kuvamerkkejä ja lapselle sopivia sanamuotoja jne.). Näkö- tai kehitysvammaisille henkilöille tiedot annetaan heille mukautetulla tavalla. Tiedottamiseen sisältyy myös sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa tai ihmiskauppaa koskevia näkökohtia.*

#### Tiedottamista koskeva hyvä käytäntö

Hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- Hakijoille annetaan tietoa sekä kirjallisesti että suullisesti esimerkiksi tulkkien tai kulttuurivälittäjien kautta.
- Tietojen havainnollistaminen varmistetaan käyttämällä videoita tai kuvamerkkejä.
- Varmistetaan, että hakija on ymmärtänyt annetut tiedot.
- Tietoa annetaan aika- ja vaihekohtaisesti:
  - ✓ Saapumispäivänä annetaan perustiedot majoituspaikan toiminnasta ja oikeudesta vastaanottoon ja siihen liittyvistä etuuksista sekä mahdollisuudesta tavata sosiaalityöntekijää (tai muita vastaanottomenettelyyn liittyviä työntekijöitä).
  - ✓ Mieluiten kolmen päivän kuluessa mutta viimeistään 15. päivänä saapumisesta: Annetaan lisätietoja majoituspaikan toiminnasta, arkielämästä, toiminnoista, koulunkäynnistä ja kurseista. Järjestyssäännöt annetaan kirjallisesti, ja niissä käsitellään hakijan velvollisuuksia muihin hakijoihin nähden (esimerkiksi naisten oikeudet, seksuaalisen monimuotoisuuden sekä lesbojen, homojen, transseksuaalien ja biseksuaalien oikeuksien kunnioittaminen) sekä niitä vastaanotto-olosuhteisiin liittyviä velvollisuuksia, joita hakijoiden on noudatettava.
  - ✓ Vastaanoton aikana: Annetaan lisätietoja oikeudesta vastaanottoon ja seuraavista seikoista sen mukaan, miten tärkeitä ne ovat: oleskeluoikeus, vapaaehtoinen paluu, oikeus tehdä työtä, tarvittavat hallintoon liittyvät seikat, fyysinen ja henkinen hyvinvointi, jäsenvaltion yhteiskunnassa asumiseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet, saatavilla olevat kurssit ja toiminnot, tietoa henkilökohtaiseen hygieniaan, sukupuolitauteihin ja ehkäisyyn, konfliktinhallintaan, jätteiden lajitteluun, siivoukseen, energiankulutukseen jne. liittyvistä seikoista.
  - ✓ Oleskelun päättyessä: Tarvittavat tiedot kansainvälistä suojelua saaville henkilöille ja niille, joiden hakemukset kansainvälisestä suojelusta on hylätty (majoitus, terveydenhoitopalvelujen käyttöoikeus jne.).

**VAATIMUS 31: Varmistettava, että annetaan tietoa organisaatioista tai sellaisten henkilöiden ryhmistä, jotka antavat erityistä oikeusapua, ja organisaatioista, jotka saattavat voida auttaa hakijoita saatavilla olevien vastaanotto-olosuhteiden osalta tai tiedottaa heille niistä.**

**Indikaattori 31.1:** Hakijoille annetaan tietoa saatavilla olevasta oikeusavusta ja siitä, miten sitä voi saada.

**Indikaattori 31.2:** Hakijoille annettavat tiedot sisältävät sellaisten organisaatioiden tai henkilöryhmien yhteystiedot, jotka ehkä voivat tiedottaa hakijoille saatavilla olevista vastaanotto-olosuhteista sekä siitä, miten niitä voi saada.

**Indikaattori 31.3:** Kirjalliset tiedot annetaan kielellä, jota hakija ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän.

- **Lisätietoja:** *Tiedot on annettava selkeällä yleiskielellä.*

**Indikaattori 31.4:** Jos tarpeen ja asianmukaista, tiedot annetaan myös suullisesti kielellä, jota hakija ymmärtää.

- **Lisätietoja:** Tiedot on annettava suullisesti vähintään silloin, jos hakija on lukutaidoton tai jos hän ei ymmärrä kirjallisina annettuja tietoja.

**Indikaattori 31.5:** Tiedot on annettava kohtuullisessa ajassa (enintään 15 päivän kuluessa) kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisestä.

**Indikaattori 31.6:** Tiedot annetaan hakijoiden erityistarpeiden ja yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti.

- **Lisätietoja:** Esimerkiksi lapsille tarkoitetut tiedot annetaan lapsille sopivalla tavalla (graafisesti, kuvamerkkejä käyttäen jne.). Muihin annettaviin tietoihin voi sisältyä myös sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa tai ihmiskauppaa koskevia näkökohtia.

**VAATIMUS 32: Varmistettava, että oikeudelliset avustajat tai muut neuvonantajat, UNHCR:ää, Punaista Ristiä, hallitustenvälisiä ja asiaan liittyviä, jäsenvaltion hyväksymiä kansalaisjärjestöjä edustavat henkilöt pääsevät tapaamaan hakijoita asianmukaisesti voidakseen auttaa näitä.**

**Indikaattori 32.1:** Edellä mainittujen toimijoiden pääsyä majoituspaikkaan rajoitetaan vain tilojen ja hakijoiden turvallisuuteen liittyvistä syistä, kunhan sitä ei rajoiteta liiallisesti tai tehdä mahdottomaksi.

**Indikaattori 32.2:** Edellä mainitut toimijat pystyvät tapaamaan hakijoita ja keskustelemaan heidän kanssaan olosuhteissa, joissa riittävä yksityisyys on taattu.

**VAATIMUS 33: Varmistettava, että kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt voivat käyttää sosiaalisen ohjauksen ja neuvonnan palveluja.**

**Indikaattori 33.1:** Hakijoille on tarjolla ohjausta ja neuvontaa majoituspaikassa tai sen ulkopuolella.

**Indikaattori 33.2:** Hakijat voivat käyttää ohjauksen ja neuvonnan palveluja säännöllisesti ja henkilökohtaisten tarpeidensa mukaisesti.

- **Lisätietoja:** Ohjauksen ja neuvonnan palvelut voidaan toteuttaa henkilökohtaisesti paikan päällä tai puhelimitse.





## 7. Erityisten vastaanottotarpeiden määrittäminen, arviointi ja täyttäminen

### Johdantohuomautukset

Kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt ovat yleensä haavoittuvassa asemassa, koska heidän asemansa vieraassa maassa on epävarma ja koska heillä on usein ikäviä kokemuksia alkuperämaassa ja/tai pakomatkalta. Kuten tämän asiakirjan johdannon kuvassa 1 on esitetty, erityistarpeet liittyvät vastaanotto-olosuhteiden järjestämiseen hyvin monella tapaa. Jotkin hakijat tarvitsevat johonkin näissä ohjeissa esitettyihin osioihin liittyvää erityistukea, jotta he pystyisivät hyödyntämään vastaanottodirektiivin oikeuksia ja etuuksia tasaveroisesti muiden kanssa.

Kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden kanssa työskentelevien vastaanottokeskusten työntekijöiden ja muiden vastaanoton järjestämiseen osallistuvien on tiedettävä, mitä mahdolliset erityistarpeet voivat olla, ja pystyttävä tunnistamaan ne. Erityistarpeet on kirjattava ylös mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on tunnistettu, ja on aloitettava tarvittavien tukitoimien järjestäminen tarpeisiin vastaamiseksi.

Vastaanottodirektiivin IV luvussa säädetään niitä hakijoita koskevista takeista, joilla on erityistarpeita. Henkilöitä, joilla voi olla erityistarpeita, ovat esimerkiksi seuraavat (luettelo ei ole kattava): alaikäiset, ilman huoltajaa oleva alaikäiset, vammaiset, vanhukset, raskaana olevat naiset, yksinhuoltajat, joilla on alaikäisiä lapsia, ihmiskaupan uhrin, vakavista sairauksista kärsivät henkilöt, mielenterveyshäiriöistä kärsivät henkilöt sekä henkilöt, jotka ovat joutuneet kidutuksen, raiskauksen tai muiden vakavien henkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan muotojen, kuten naisten sukuelinten silpomisen, uhreiksi.

Lisäksi jäsenvaltioilla on velvollisuus arvioida ja kirjata näiden hakijoiden erityistarpeet kohtuullisessa ajassa sekä vastata niihin ja varmistaa, että ne voidaan tunnistaa myös myöhemmin, jos tällaiset haavoittuvuudet eivät käy ilmi aikaisemmin.

Yksi tärkeä seikka on tarve varmistaa, että jäsenvaltioiden yhteistyömekanismit toimivat kunnolla, jotta tieto erityistarpeista kulkee tehokkaasti. Rajoittamatta luottamuksellisuuden periaatteen soveltamista kansallisten viranomaisten on pystyttävä jakamaan oleelliset tiedot tunnistetuista erityistarpeista, ja heitä on myös ohjeistettava tekemään niin. Esimerkiksi jos virkamiehet, jotka tapaavat hakijat ensimmäisenä, kuten rajavartijat, ovat todenneet, että henkilöllä on erityistarpeita, ne on ilmoitettava vastaanottokeskukseen. Toisaalta vastaanottokeskusten työntekijät voivat usein havainnoida hakijoita pidemmän aikaa, jolloin myös luottamuksen rakentuminen on mahdollista. Sen ansiosta he voivat tunnistaa tehokkaammin sellaisia erityistarpeita, jotka eivät tule heti esiin. Jos nämä tiedot koskevat myös mahdollisia turvapaikkamenettelyyn liittyviä erityistarpeita, on hyvin tärkeää, että vastaanottokeskus ilmoittaa niistä asioista päättävälle viranomaiselle.

Ohjeiden tässä osiossa käsitellään jäsenvaltioiden velvollisuuksia tunnistaa, arvioida ja kirjata erityiset vastaanottotarpeet ja/tai ilmoittaa niistä ja vastata niihin kohtuullisessa ajassa. Joitakin erityisiä vastaanottotarpeita koskevia esimerkkejä on tämän asiakirjan eri osioissa. Tarkempia ohjeita on erityistarpeiden henkilöiden tunnistamiseen tarkoitettussa EASOn käytännön työkalussa (IPSN-työkalussa), johon kannattaa tutustua <sup>(8)</sup>.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – erityistarpeiden tunnistaminen, arviointi ja niihin vastaaminen

- Vastaanottodirektiivin 21 artikla: yleiset periaatteet
- Vastaanottodirektiivin 22 artikla: erityisten vastaanottotarpeiden arviointi
- 23 artikla: alaikäiset
- 24 artikla: ilman huoltajaa olevat alaikäiset
- 25 artikla: kidutuksen ja väkivallan uhrin

<sup>(8)</sup> <http://ipsn.easo.europa.eu/>

## Tavoitteet ja indikaattorit

### **VAATIMUS 34: Varmistettava, että käytössä on erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin tarvittava mekanismi.**

**Indikaattori 34.1:** Käytössä on vakiintunut mekanismi, joilla hakijoiden erityiset vastaanottotarpeet tunnistetaan ja arvioidaan.

- **Lisätietoja:** Kuten vastaanottodirektiivin 22 artiklan 2 kohdassa säädetään, tämän mekanismin ei tarvitse olla hallinnollinen menettely, mutta siinä pitää ottaa huomioon lastensuojelu ja lapsen edun turvaamista koskevat vaatimukset. EASOn IPSN-työkalu voidaan liittää tähän mekanismiin.

**Indikaattori 34.2:** Mekanismilla määrätään selvästi, mikä taho on vastuussa erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamisesta ja arvioinnista.

- **Lisätietoja:** Erityistarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin voi osallistua eri toimijoita sen mukaan, millainen kansallinen järjestelmä on. Eri toimijoiden roolit on määritettävä mekanismissa selvästi.

**Indikaattori 34.3:** Mekanismissa määrätään selvästi, miten tunnistaminen ja arviointi kirjataan ja ilmoitetaan hakijalle ja muille asiaan liittyville toimijoille.

- **Lisätietoja:** Erityistarpeisiin liittyvän tiedon kirjaaminen ja ilmoittaminen tehokkaasti asiaan liittyville toimijoille on hyvin tärkeää, jotta voidaan varmistaa, että tarvittavat takeet on otettu käyttöön. Mekanismia käytettäessä sovelletaan kansallisia luottamuksellisuus- ja tietosuoja-asetuksia. Tietyissä tapauksissa sovelletaan virallisia menettelyjä, esimerkiksi ihmiskaupan uhreja koskevien kansallisten yhteistyömenettelyjen yhteydessä.

### **VAATIMUS 35: Varmistettava, että erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin tarkoitettua mekanismia sovelletaan tehokkaasti.**

**Indikaattori 35.1:** Erityistarpeiden tunnistamiseen, arviointiin ja seurantaan kohdennetaan riittävästi resursseja.

**Indikaattori 35.2:** Erityistarpeet tunnistetaan ja arvioidaan alustavasti mahdollisimman pian.

- **Lisätietoja:** Erityisiä vastaanottotarpeita voidaan tunnistaa ja arvioida turvapaikkamenettelyn eri vaiheissa. On suositeltavaa, että ne tunnistetaan ja arvioidaan alustavasti vastaanoton alkuvaiheessa (1–3 päivän kuluessa saapumisesta). Tunnistamisen ja/tai arvioinnin on oltava jatkuvaa, ja sitä on tehtävä kulloistenkin erityistarpeiden mukaan.

**Indikaattori 35.3:** Vasta myöhemmin esiin tulevat erityistarpeet tunnistetaan ja arvioidaan asianmukaisesti.

- **Lisätietoja:** Jotkin erityiset vastaanottotarpeet voivat tulla esiin vasta myöhemmin. Sen vuoksi on tärkeää, että niiden tunnistaminen ja arviointi on jatkuvaa.

**Indikaattori 35.4:** Tarvittaessa erityistarpeiden arviointiin osallistuu erikoistuneita toimijoita.

- **Lisätietoja:** Erikoistuneet toimijat, kuten sosiaalipalvelujen ja tai terveydenhoidon ammattilaiset, voivat osallistua erityistarpeiden arviointiin sen mukaan, millaisia ne ovat.

**Indikaattori 35.5:** Vastaanottoviranomaisen ja päättävän viranomaisen väliset viestintäkanavat on perustettu ja yhteistyö aloitettu, ja niitä käytetään.

- **Lisätietoja:** Erityistarpeiden tunnistaminen ja arviointi on tehokkaampaa, jos tieto kulkee viranomaisten välillä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisten luottamuksellisuus- ja tietosuoja-asetusten soveltamista.

**Indikaattori 35.6:** Erityiset vastaanottotarpeet tunnistetaan ja arvioidaan siten, ettei se rajoita hakijan kansainvälisen suojelun tarpeen tutkintaa.

- **Lisätietoja:** On tärkeää erottaa erityisten vastaanottotarpeiden (ja menettelyyn liittyvien tarpeiden) tunnistaminen ja arviointi sekä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkinta toisistaan selvästi. Vaikka joissakin tapauksissa se, että hakija on haavoittuvassa asemassa, saattaisi vaikuttaa myös hakemuksen lopputulokseen, näiden ohjeiden mukaisen tunnistamisen ja arvioinnin tarkoituksena on ainoastaan taata vastaanottodirektiivin mukaisten oikeuksien ja etuuksien saanti turvapaikkamenettelyn aikana.

### **VAATIMUS 36: Varmistettava, että tunnistettuihin erityisiin vastaanottotarpeisiin vastataan kohtuullisessa ajassa.**

**Indikaattori 36.1:** Tunnistettuihin erityistarpeisiin vastataan ryhtymällä asianmukaisiin toimiin viipymättä.

- **Lisätietoja:** Erityistarpeisiin vastaamiseen on kohdennettava riittävästi resursseja. Lisäksi on käytettävä vakio toimintamenettelyjä ja/tai yhteistyömekanismeja sen mukaan, mikä on tarpeen.

**Indikaattori 36.2:** Jos erityistarpeita on tunnistettu, käytössä on mekanismi, jolla varmistetaan, että niitä seurataan säännöllisesti.

- **Lisätietoja:** Jäsenvaltioiden on suunniteltava, miten tunnistettujen erityistarpeiden säännöllinen seuranta toteutetaan.

#### **Erityistarpeiden tunnistamista ja arviointia ja niihin vastaamista koskeva hyvä käytäntö**

Hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- Erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin kehitetään kansallisiin toimintamenettelyihin kuuluva mekanismi. EASOn IPSN-työkalu voidaan liittää näihin menettelyihin soveltamalla ”vastaanoton tukemista” koskevia ohjeita.
- Erityistarpeiksi hakijoiksi katsotaan vastaanottodirektiivin IV luvussa olevassa luettelossa (joka ei ole kattava) mainittujen kategorioiden lisäksi myös esimerkiksi lesbot, homot, transseksuaalit ja biseksuaalit, henkilöt, joilla on muita sukupuoleen liittyviä erityistarpeita, sekä lukutaidottomat hakijat.

#### **Erityistarpeiden henkilöiden tunnistamiseen tarkoitettu EASOn työkalu (IPSN)**

EASO on kehittänyt verkossa toimivan vuorovaikutteisen työkalun, jotta se voisi tukea jäsenvaltioita erityistarpeiden tunnistamisessa ja arvioinnissa menettelyyn ja vastaanottoon liittyvien takeiden osalta. Työkalu on julkisesti saatavilla useilla EU-kielillä.

IPSN-työkalu on intuitiivinen käytännön työkalu, jonka tehtävänä on auttaa yksittäisten erityistarpeiden oikea-aikaisessa ja jatkuvassa tunnistamisessa ilman erikoisasiantuntemuksen tarvetta. Se perustuu tiettyihin indikaattoreihin, jotka on liitetty sellaisia henkilöitä koskeviin eri kategorioihin, joilla voi olla erityistarpeita. Luettelo sisältää kaikki vastaanottodirektiivissä mainitut kategoriat sekä lesbot, homot, biseksuaalit ja transseksuaalit ja henkilöt, joilla on sukupuoleen liittyviä erityistarpeita. Kun työkalusta valitaan jokin kategoria, voidaan arvioida, onko tietyllä hakijalla kyseisiä erityistarpeita. Työkalulla voidaan myös luoda tarkistuslista ja lyhyet ohjeet asiaankuuluvista tukitoimista. Vastaanoton tukeminen on yksi IPSN-työkalun myötä kehitetty näkökulma.

Kun käyttäjä on antanut tarvittavat tiedot, hän voi tulostaa tai tallentaa raportin sekä valikoiman muita tietoja. Raporttia voidaan muokata yksilöllisemmäksi käsiteltävän tapauksen mukaan, ennen kuin se tallennetaan ja/tai tulostetaan.

IPSN-työkalun liittäminen kansalliseen mekanismiin, joka on tässä osiossa esitettyjen vaatimusten mukainen, pidetään hyvänä käytäntönä.

Työkalu on saatavilla osoitteessa <https://ipsn.easo.europa.eu>



## 8. Henkilöstön koulutus

### Johdantohuomautukset

Kansallisten vastaanottojärjestelmien moninaisuuden vuoksi vastaanottomenettelyssä hakijoiden kanssa työskentelevän henkilöstön tehtävät, pätevydet ja koulutustarpeet vaihtelevat EU-jäsenvaltioittain. Tässä osiossa annetuissa ohjeissa käytetään termiä ”vastaanottovirkamies”. Sillä tarkoitetaan työntekijöitä, jotka ovat suoraan tekemisissä kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden kanssa vastaanottokontekstissa työnantajasta (valtio, kansalaisjärjestö, yksityinen toimeksisaaja, kunta jne.) riippumatta. Tällaisia työntekijöitä voivat olla sosiaalityöntekijä, opetusalan ja terveydenhoitoalan työntekijät, rekisteröintivirkamiehet, tulkit, vastaanottokeskusten johtajat, hallinto-/koordinoitihenkilöstö jne. Vastaanottodirektiivissä tunnustetaan asianmukaisen ja jatkuvan koulutuksen tärkeys sekä sellaisen mekanismin merkitys, jolla valvotaan vastaanottovirkamiesten työn laatua. Jäsenvaltioita kehoitetaan erityisesti ”toteuttamaan aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että viranomaisilla ja tämän direktiivin täytäntöönpanosta huolehtivien järjestöjen edustajilla on riittävä peruskoulutus”.

Tältä osin tässä osiossa annettuja ohjeita on sovellettava kaikilla henkilöstön tasoilla (esimerkiksi keskijohto ja ylin johto mukaan luettuina), jotka täyttävät ”vastaanottovirkamiehen” määritelmän. Kaikki koulutus olisi liitettävä laajempiin menettelysääntöihin, joissa määritetään ne keskeiset käsitteet ja periaatteet, joihin vastaanottotyö perustuu. Tämä ei kuitenkaan vaikuta tarpeeseen järjestää erityiskoulutusta niille vastaanottovirkamiehille, jotka työskentelevät erityistarpeisten hakijoiden parissa.

#### Viittaukset lainsäädäntöön – henkilöstökoulutus

- Vastaanottodirektiivin 18 artiklan 7 kohta: vastaanotto-olosuhteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt
- Vastaanottodirektiivin 24 artiklan 4 kohta: ilman huoltajaa olevat alaikäiset
- Vastaanottodirektiivin 25 artiklan 2 kohta: kidutuksen ja väkivallan uhrin
- Vastaanottodirektiivin 29 artiklan 1 kohta: henkilöstö ja resurssit

### Tavoitteet ja indikaattorit

#### VAATIMUS 37: Varmistettava, että vastaanottovirkamiehet ovat riittävän päteviä.

**Indikaattori 37.1:** Jokaisella vastaanottovirkamiehellä on selvä tehtävnmääritys (työnkuva).

**Indikaattori 37.2:** Jokainen vastaanottovirkamies täyttää kansallisen lainsäädännön ja kansallisten säädösten mukaiset pätevyysvaatimukset oman tehtävnmäärityksensä (työnkuva) osalta.

- **Lisätietoja:** Vastaanottovirkamiehen pätevyyden arviointimenettelyn on sisällettävä rikosrekisterin tarkastus lapsiin liittyvien rikosten tai lainvastaisten tekojen osalta, jos kyseinen vastaanottovirkamies työskentelisi suoraan lasten kanssa.

#### VAATIMUS 38: Varmistettava, että vastaanottovirkamiehet saavat tarvittavan ja asianmukaisen koulutuksen ja perehdytyksen.

**Indikaattori 38.1:** Jokainen vastaanottovirkamies on saanut perusteellisen ja oikea-aikaisen perehdytyksen tehtävänsä, sovellettavat menettelysäännöt mukaan luettuina.

- **Lisätietoja:** Perehdytys on järjestettävä mahdollisimman pian, viimeistään heti sen jälkeen, kun vastaanottovirkamies on palkattu. Sen mukaan, millainen tehtävä vastaanottovirkamiehelle on osoitettu, perehdytyksessä tulee käsitellä sovellettavan vastaanottolain ja/tai sovellettavien asetusten vaatimukset sekä saatavilla olevat kansalliset ja muut merkitykselliset EASOn työkalut.

**Indikaattori 38.2:** Selkeä koulutusohjelma, joka sisältää kutakin vastaanottokeskuksen ammattiryhmää koskevat koulutusvaatimukset, on laadittu.

- **Lisätietoja:** Vastaanottovirkamiesten peruskoulutus voidaan järjestää EASOn vastaanottoa koskevan koulutusohjelmamoduulin kautta. Lisäksi kansalliseen koulutusohjelmaan sisältyvät moduulit voivat vaihdella tietokonetaidoista ja vieraista kielistä tartuntatauteja käsittelevään kurssiin tai ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen.

**Indikaattori 38.3:** Koulutusta järjestetään säännöllisesti ja tarpeen mukaan.

- **Lisätietoja:** Olisi kehitettävä pitkäaikainen koulutusohjelma, jonka avulla voitaisiin järjestää säännöllistä täydennyskoulutusta. Koulutusta on järjestettävä myös, jos sovellettava laki tai käytäntö muuttuu merkittävästi.

**Indikaattori 38.4:** Järjestettävässä koulutuksessa käsitellään vähintään sukupuoleen ja ikään liittyviä aiheita ja erityistarpeisten hakijoiden tilannetta etenkin lastensuojelun ja lasten edun turvaamista koskevien vaatimusten osalta, ilman huoltajaa olevia lapsia sekä kidutuksen ja väkivallan uhrien tunnistamista.

#### Henkilöstökoulutusta koskeva hyvä käytäntö

Vastaanottoasioiden päälliköiden hyvänä käytäntönä pidetään seuraavaa:

- vastaanottovirkamiesten koulustarpeiden tunnistaminen ja/tai;
- koulutuksen järjestäminen tekemällä sopimuksia asianmukaisten toimijoiden (yliopistojen, asianajajien, psykologien jne.) kanssa.

### **VAATIMUS 39: Muille hakijoiden kanssa säännöllisesti tekemisissä oleville sidosryhmille tiedottaminen.**

**Indikaattori 39.1:** Henkilöille, jotka eivät ole ”vastaanottovirkamiehiä” mutta jotka ovat ammattinsa/ tehtävänsä takia kuitenkin tekemisissä hakijoiden kanssa, pidetään säännöllisiä tiedotustilaisuuksia ja/tai käytetään vaihtoehtoisia järjestelyjä.

- **Lisätietoja:** Tiedotustilaisuuksissa voidaan keskittyä yleisesti muuttoliikkeeseen liittyviin seikkoihin ja erityisesti kulttuurisiin seikkoihin. Tiedotustilaisuuksia voidaan järjestää esimerkiksi opetushenkilöstölle, ulkopuolisille terveydenhoitopalvelujen tarjoajille sekä majoituspaikkojen turvallisuus- tai siivoushenkilöstölle.

### **VAATIMUS 40: Vastaanottovirkamiesten prosessisuuntautuneen tukemisen edistäminen.**

**Indikaattori 40.1:** Käytettävissä on erilaisia toimia, joista on apua vastaanottotyössä kohdattavien tilanteiden käsittelyssä.

- **Lisätietoja:** Nämä toimet voidaan järjestää esimerkiksi ryhmänsisäisenä ohjauksena (vertaisohjauksena), kriisiryhminä tai ulkoisena työnohjauksena.

## Liite – Yhteenvetotaulukko

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit				
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)	
1. Asuminen	1.1 Sijainti	1. Varmistettava, että oleelliset palvelut, kuten julkiset palvelut, koulu, terveydenhoito, sosiaali- ja oikeusapupalvelut, päivittäistavara-kauppa, pesula ja vapaa-ajan aktiviteetit, ovat maantieteellisesti tehokkaasti saatavilla.	1.1 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.	
			1.2 (a) Oleelliset palvelut on järjestetty majoituspaikassa. TAI	
			1.2 (b) Majoituspaikka sijaitsee kohtuullisen kävelymatkan päässä oleellisista palveluista, ja käytävissä oleva infrastruktuuri on kävelemisen kannalta turvallinen. TAI	
			1.2 (c) Oleellisten palvelujen ääreen pääsee julkisilla liikennevälineillä, ja matkan kesto on kohtuullinen. TAI	
				1.2 (d) Oleellisten palvelujen ääreen pääsee jäsenvaltion järjestämällä kuljetuksella.
	1.2 Sijoittaminen	2. Varmistettava, että perheen yhtenäisyyden periaatetta noudatetaan.	2.1 Perheenjäsenet (vastaanottodirektiivin 2 artiklan määritelmän mukaisesti) majoitetaan yhdessä, mikäli he suostuvat siihen.	
			2.2 Perheet, joissa on lapsia, on majoitettava yhdessä, jos se on lapsen parhaan edun mukaista.	
			2.3 Mikäli mahdollista ja asianmukaista, perheen yhtenäisyyden periaatetta on noudatettava myös laajemman perheen jäsenten osalta.	
			2.4 Yhteen huoneeseen saa sijoittaa enintään yhden perheen.	
		3. Varmistettava, että erityistarpeet otetaan huomioon, kun hakijalle (uudelleen) osoitetaan tietty majoituspaikka.	3.1 Tietyn majoituspaikan osoittaminen hakijoille perustuu heidän erityisten vastaanottotarpeidensa arviointiin.	
	3.2 Hakija voidaan siirtää tunnistettujen erityisten vastaanottotarpeiden vuoksi.			
	4. Varmistettava, että hakijan yksilölliseen tilanteeseen liittyvät erityiset syyt otetaan huomioon majoituspaikkaan sijoitettaessa.	4.1 Käytössä on mekanismi, jolla arvioidaan, onko tietyn majoituspaikan osoittamiseen erityisiä syitä.		

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
1. Asuminen	1.3 Infrastruktuuri	5. Varmistettava, että joukkomajoituksen huoneessa on riittävästi tilaa.	5.1 Jokaiselle hakijalle annetaan vähintään 4 m <sup>2</sup> tilaa henkilöä kohti.
			5.2 Yhden henkilön vähimmäistilaa (4 m <sup>2</sup> ) koskevan vaatimuksen osalta on varmistettava, että huoneen vähimmäiskorkeus on 2,10 m.
			5.3 Huoneessa on tarpeeksi tilaa siihen, että jokaiselle hakijalle mahtuu yksi sänky ja yksi kaappi.
		6. Joukkomajoituksessa on varmistettava hakijoiden yksityisyys.	6.1 Yhteen huoneeseen saa majoittaa enintään kuusi yksittäistä hakijaa.
			6.2 Yksittäisille mies- ja naishakijoille on erilliset huoneet, joihin vastakkaista sukupuolta edustavat hakijat eivät pääse.
			6.3 Yksityisiin tarkoituksiin (majoituspaikan sisä- tai ulkopuolella) on varattu huone esimerkiksi oikeusavustajan, sosiaalityöntekijän tai muiden asiaan liittyvien toimijoiden tapaamista varten, ja se on tarvittaessa hakijoiden käytettävissä.
			6.4 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.
		7. Varmistettava, että majoituspaikassa on riittävästi huonekaluja.	7.1 Jokaisessa huoneessa on oltava vähintään seuraavat huonekalut: 7.1.1 1 yksi erillinen sänky henkilöä kohti JA 7.1.2 1 yksi kaappi henkilöä tai perhettä kohti, ja sen on oltava riittävän iso henkilökohtaisen omaisuuden (vaatteiden, lääkkeiden tai asiakirjojen) säilyttämiseen.
			7.2 Huoneissa, jotka jakavat hakijat eivät ole perheenjäseniä, on lukittava kaappi, mutta tämä ei kuitenkaan vaikuta vastaanottokeskuksen muiden turvallisuusnäkökohtien huomioimiseen.
			7.3 Yleisissä tiloissa / oleskelualueella on riittävä määrä pöytiä ja tuoleja.
			7.4 Majoituspaikoissa, joissa hakijat laittavat itse ruokaa, keittiössä on kaikki seuraavat tarvikkeet käytettävissä: 7.4.1 riittävästi tilaa jääkaapissa henkilöä kohti JA 7.4.2 riittävästi hyllytilaa henkilöä/perhettä kohti JA 7.4.3 vähintään liedon käyttömahdollisuus henkilöä/perhettä kohti JA 7.4.4 vähimmäismäärä astioita, kuppeja, ruoanlaittovälineitä ja aterimia henkilöä kohti.
			7.5 Saatavilla on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.



Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
1. Asuminen	1.3 Infrastruktuuri	8. Varmistettava riittävä, asianmukainen ja toimiva saniteettitilojen infrastruktuuri majoituspaikassa.	8.1 Kaikilla hakijoilla on oltava suihku/ kylpyamme, pesuallas, johon tulee kuumaa ja kylmää vettä, ja toimiva wc käytettävissään.
			8.2 Kymmentä hakijaa kohti on oltava vähintään yksi toimiva ja lukittava wc käytettävissä läpi vuorokauden.
			8.3 Kahtatoista hakijaa kohti on oltava vähintään yksi suihku tai kylpyamme, johon tulee kuumaa ja kylmää vettä, ja sen on oltava käytettävissä vähintään kahdeksan tuntia päivässä.
			8.4 Kymmentä hakijaa kohti on oltava vähintään yksi toimiva pesuallas, johon tulee kuumaa ja kylmää vettä, ja sen on oltava käytettävissä läpi vuorokauden.
			8.5 Jos kylpyhuoneessa on useampi kuin yksi suihku, niiden väliin on järjestettävä näköeste.
			8.6 Kummallekin sukupuolelle on erilliset wc:t sekä pesuallas- ja suihkutilat (selvästi ja ymmärrettävästi merkityt) pieniä majoituspaikkoja lukuun ottamatta.
			8.7 Kun yhteismajoituksessa on hakijoita, jotka eivät ole perheenjäseniä, käytössä on järjestelyjä, joilla varmistetaan, että hakijat pääsevät tiloihin turvallisesti ja että hakijoiden yksityisyyttä kunnioitetaan aina.
			8.8 Käytössä on järjestelyjä, joilla varmistetaan, että vaatteet ja pyyhkeet pysyvät kuivina, kun hakijat ovat suihkussa.
			8.9 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.
		9. Varmistettava, että majoituspaikka täyttää asiaan liittyvät kansalliset ja paikalliset asetukset.	9.1 Majoituspaikka on rakennettu sovellettavien paikallisten ja kansallisten asetusten mukaan.
			9.2 Majoituspaikkaa huolletaan ja ylläpidetään asiaan liittyvien paikallisten ja kansallisten asetusten mukaisesti ottaen huomioon kaikki mahdolliset vaaratekijät.
			9.3 Huoneisiin ja yleisiin tiloihin / oleskelutiloihin tulee riittävästi luonnonvaloa ja raikasta ilmaa.
			9.4 Majoituspaikan kaikissa tiloissa on asianmukainen lämpötilansäätöjärjestelmä.
			9.5 Huoneet ja yleiset tilat on suojattu liialliselta ympäristömelulta.

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
1. Asuminen	1.3 Infrastruktuuri	10. Varmistettava, että liikuntarajoitteisille hakijoille tarkoitettun majoituspaikan rakenteita muutetaan sisältä ja ulkoa hakijoiden tarpeisiin sopivaksi.	10.1 Majoituspaikka / asunto sijaitsee (a) pohjakerroksessa TAI (b) käytettävissä on hissi, jota on muutettu liikuntarajoitteisten henkilöiden käyttöön sopivaksi, TAI (c) portaita on korkeintaan enimmäismäärä sen mukaan, miten liikuntarajoitteinen henkilö on.
			10.2 Ulkona olevien polkujen tai ajoteiden pinta on kova ja tasainen.
			10.3 Sisäänkäynti on suunniteltu niin, että liikuntarajoitteiset hakijat pääsevät sisään.
			10.4 Majoituspaikan sisällä olevat oviaukot ja käytävät ovat riittävän leveät pyörätuolin käyttäjille.
			10.5 Liikuntarajoitteisten hakijoiden käyttämissä huoneissa ja tiloissa on tukikaiteet.
			10.6 Käytettävissä on mukautetut saniteetitilat, joissa on esimerkiksi esteettömät suihkutilat, tukikaiteet, pyörätuolin käyttäjille sopivalla korkeudella olevat pesualtaat ja wc-istuimet sekä pyörätuoleille soveltuvat lattiapinnat kylpyhuoneissa ja wc-tiloissa.
	1.4 Turvallisuus	11. Varmistettava riittävät turvallisuustoimet.	11.1 Riskinarviointi tehdään säännöllisesti, ja siinä otetaan huomioon ulkoiset ja sisäiset tekijät.
			11.2 Asianmukaiset turvallisuustoimet otetaan käyttöön riskinarvioinnin tuloksen perusteella.
			11.3 Turvallisuusongelmista (esimerkiksi varkauksista, uhkauksista, ulkopuolisen yhteisön vihamielisyydestä) on mahdollista ilmoittaa vastaavalle henkilökunnalle turvallisesti.
			11.4 Hätänumerot ovat esillä näkyvässä paikassa, ja käytettävissä on puhelin.
			11.5 Turvallisuustoimissa otetaan huomioon myös seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan havaitseminen ja estäminen.
			11.6 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit				
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)	
1. Asuminen	1.5 Yleiset tilat	12. Varmistettava, että hakijoilla on riittävästi tilaa ruokailla.	12.1 Kaikilla hakijoilla on mahdollisuus ruokailla siihen tarkoitettussa tilassa.	
		13. Varmistettava, että hakijoilla on riittävästi tilaa vapaa-ajan toimintaan ja ryhmätoimintaan.	13.1 Majoituspaikassa tai sen lähistöllä julkisessa tilassa on alue, joka sopii vapaa-ajan toimintaan.	
			13.2 Jos jäsenvaltio järjestää ryhmätoimintaa, käytettävissä on riittävästi tilaa siihen.	
			13.3 Jos majoituspaikassa on lapsia, heille on järjestetty turvallinen tila/alue leikkimistä ja ulkoilmatoimintaa varten majoituspaikassa tai lähistöllä olevassa julkisessa tilassa.	
		1.6 Puhtaanapito	14. Varmistettava, että yksityiset ja yhteiset tilat pidetään puhtaina.	14.1 Majoituspaikassa noudatetaan siivoussuunnitelmaa.
				14.2 Majoituspaikan yksityisten ja yleisten tilojen puhtaus tarkastetaan säännöllisesti.
	14.3 Puhtaus tarkastetaan, kun henkilö muuttaa toiseen huoneeseen tai majoituspaikkaan.			
	14.4 Jos hakijat ovat vastuussa siivouksesta, heillä on käytettävissään tarvittavat puhdistusaineet ja siivoustarvikkeet sekä suojavälineet, kuten suojahansikkaat ja hengityssuojaimet.			
	15. Varmistettava, että keittiö ja saniteettitilat pidetään puhtaina.		15.1 Tilojen puhtaus vastaa paikallisia ja kansallisia asetuksia ja vaatimuksia.	
			15.2 Tilat siivotaan vähintään päivittäin (vastaanottokeskuksissa) tai niin usein kuin on tarpeen.	
			15.3 Tilojen perussiivous tehdään säännöllisesti.	
	16. Varmistettava, että hakijat voivat pestä pyykkiä tai pesettää pyykkiä säännöllisesti.		16.1 Kun vuodevaatteet ja pyyhkeet annetaan luontoissuorituksina ja kun majoituspaikka huolehtii niiden pesemisestä, ne on pestävä säännöllisesti.	
			16.2 (a): Hakijoiden on voitava pestä pyykkiä vähintään kerran viikossa.	
		16.3 (b): Saatavilla on sellainen palvelu, että hakijat voivat pesettää pyykkinsä.		
	1.7 Huolto	17. Varmistettava säännöllisellä huollolla, että majoituspaikat ovat turvalliset ja asianmukaisesti toimivat.	17.1 Majoituspaikan sekä sen huonekalujen ja laitteiden toiminnan asianmukaisuus arvioidaan säännöllisesti.	
17.2 Hakijoilla on mahdollisuus ilmoittaa huolto- ja korjaustarpeista.				
17.3 Majoituspaikassa tarvittavat korjaukset ja vaihdot tehdään nopeasti ja asianmukaisten vaatimusten mukaisesti.				

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit				
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)	
1. Asuminen	1.8 Viestintävälineet ja -palvelut	18. Varmistettava, että hakijoilla on asianmukainen mahdollisuus käyttää puhelinta, jotta he voivat soittaa menettelyllisiä, oikeudellisia ja lääketieteellisiä sekä koulutukseen liittyviä kysymyksiä koskevia puheluita.	18.1 Puhelimen käyttö on mahdollista vähintään menettelyllisiä, oikeudellisia, lääketieteellisiä tai koulutukseen liittyviä kysymyksiä koskevia puheluita varten.	
			18.2 Hakijoilla on päivittäinen käyttöoikeus vähintään yhteen puhelimeen majoitusyksikköä kohti.	
			18.3 Hakijat voivat soittaa puheluita yksityisesti, ts. siten, etteivät muut hakijat voi kuulla keskustelua.	
		19. Varmistettava, että hakijoilla on asianmukainen mahdollisuus käyttää internetiä.	19.1 Hakijoilla on mahdollisuus käyttää internetiä majoituspaikassa tai sen lähellä olevassa julkisessa tilassa vähintään neljä kertaa viikossa.	
			20. Varmistettava, että hakijoilla on mahdollisuus ladata viestintälaitteitaan.	20.1 Yhdessä huoneessa on saatavilla ja käytettävissä vähintään yksi pistorasia elektronisten laitteiden lataamista varten.
				2. Ruoka
21.2 Aikuisille tarjotaan vähintään kolme ateriaa päivässä ja alaikäisille viisi ateriaa, joista vähintään yksi on kypsennetty ja tarjoillaan lämpimänä.				
21.3 Aterioilla taataan tasapainoinen ja monipuolinen ruokavalio.				
21.4 Hakijoille kerrotaan aterian koostumus.				
21.5 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, jotka tarvitsevat erityisruokavaliota.				
21.6 Erityisryhmien ruokatottumukset ja ruokarajoitteet otetaan huomioon.				
22. Varmistettava, että hakijoilla on juomavettä käytössään vuorokauden ympäri.	22.1 Jokaiselle hakijalle annetaan vähintään 2,5 litraa vettä päivässä henkilökohtainen fysiologia ja ilmasto huomioon ottaen.			
	22.2 (a): Majoituspaikassa on juomaveden kannalta asianmukainen infrastruktuuri. TAI	22.2 (b): Jos asianmukaista infrastruktuuria ei ole, juomavettä jaetaan muulla tavoin.		

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
3. Vaatetus ja muut tarvikkeet kuin elintarvikkeet	23. Varmistettava, että hakijalla on riittävästi vaatteita.		23.1 Hakijalla on riittävästi alusvaatteita viikoksi ilman, että niitä täytyisi välillä pestä.
			23.2 Hakijalla on ainakin vähimmäismäärä vaatekappaleita.
			23.3 Hakijalla on vähintään kaksi erilaista kenkäparia.
			23.4 Hakijoille järjestetään vaatetus mahdollisimman pian.
			23.5 Jos jokin vaate ei ole kulumisen vuoksi enää käyttökelpoinen, vaihtovaatteen saamiseen on vakiintunut tapa.
			23.6 Hakijoilla on vauvoille ja pikkulapsille tarpeeksi vaatteita viikoksi ilman, että niitä pitää pestä välillä.
	24. Varmistettava, että hakijalla on asianmukaiset vaatteet.		24.1 Hakijoilla on oikean kokoiset vaatteet.
			24.2 Vaatteet näyttävät siisteiltä ja asianmukaisilta ja vastaavat kohtuullisesti vastaanottavan yhteisön nykyisiä ja hakijoiden taustan mukaisia vaatimuksia.
			24.3 Saatavilla on asianmukaisia kausivaatteita.
	25. Varmistettava, että hakijoilla on riittävästi asianmukaisia henkilökohtaisia hygieniatuotteita käytettävissään.		25.1 Käytettävissä on luettelo, jossa täsmennetään, minkä tyyppisiä ja miten paljon henkilökohtaisia hygieniatuotteita hakijoilla on oikeus saada sen mukaan, minkä ikäisiä ja kumpaa sukupuolta he ovat.
			25.2 Tarvittavat henkilökohtaiset hygieniatuotteet ovat hakijoiden käytettävissä joko säännöllisesti jaettavina luontoissuorituksina, henkilöiden lukumäärän mukaan tai päivittäisiin tarkoitettulla rahalla ostettavina.
	26. Varmistettava, että hakijoilla on muut oleelliset tarvikkeet kuin elintarvikkeet käytettävissään.		26.1 Käytettävissä on riittävästi vuodevaatteita ja pyyhkeitä.
			26.2 Pyykinpesuainetta on saatavilla, jos hakijat pesevät omat vaatteensa.
			26.3 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.
	27. Varmistettava, että koulua käyville lapsille järjestetään asianmukaiset vaatteet ja koulutarvikkeet, jotta he voivat osallistua kaikkiin koulun toimintoihin täysimääräisesti.		27.1 Oppivelvollisuuskoulua käyville lapsille järjestetään asianmukaiset vaatteet koulun toimintoja varten.
			27.2 Koulua käyvät lapset saavat koululaukun (repun tai muuntyyppisen laukun) ja kaikki koulun edellyttämät tarvikkeet (oppikirjat jne.) maksutta.

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
4. Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha		28. Varmistettava, että hakijoille annetaan päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha.	28.1 Päivittäisiin menoihin tarkoitetun rahan määrästä on laadittu selkeä määritelmä.
			28.2 Päivittäisiin menoihin tarkoitetun rahan laskentamenetelmä on määritetty selvästi.
			28.3 Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha annetaan hakijoiden vapaaseen käyttöön ("taskuraha"), ja sen avulla hakijat voivat saavuttaa tietynasteisen itsenäisyyden.
			28.4 Päivittäisiin menoihin tarkoitetun rahan määrässä on huomioitu vähintään seuraavat kulut, ellei niitä anneta luontoissuorituksina: viestintä ja tietoliikenne, koulutarvikkeet, henkilökohtainen hygienia ja vartalonhoito, vapaa-ajan aktiviteetit ja matkakulut, jotka liittyvät terveydenhoitopalvelujen käyttämiseen ja lääkkeiden hankkimiseen, turvapaikkamenettelyyn ja oikeusapuun sekä kouluikäisten lasten koulunkäyntiin.
			28.5 Päivittäisiin menoihin tarkoitettu raha annetaan säännöllisesti ja vähintään kerran kuukaudessa "taskurahan" osalta.
5. Terveydenhoito		29. Varmistettava, että terveydenhoitopalvelut ovat käytettävissä vähintään ensiavun, vakavien sairauksien ja vakavien mielen-terveyshäiriöiden välttämättömän hoidon tasolla.	29.1 Kaikentyyppiset välttämättömät terveydenhoitopalvelut ovat hakijan käytettävissä.
			29.2 Terveydenhoitopalveluja antaa koulutettu terveydenhoitohenkilöstö.
			29.3 Terveydenhoitopalveluja on saatavana majoituspaikassa tai sen ulkopuolella kohtuullisen matkan päässä.
			29.4 Tarvittava terveydenhoito ja määrätty lääkitys annetaan maksutta tai niiden kustannukset korvataan päivittäisiin menoihin tarkoitettulla rahalla.
			29.5 Käytössä on asianmukaiset järjestelyt, joilla varmistetaan, että hakija pystyy viestimään terveydenhoitohenkilöstön kanssa.
			29.6 Järjestelyt, joilla varmistetaan ensiavun saanti hätätilanteissa, on tehty.
			29.7 Hakijalle annetaan oikeus tutustua potilasasiakirjoihinsa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kansallisen lainsäädännön soveltamista.
			29.8 Käytössä on erityisjärjestelyitä hakijoille, joilla on erityistarpeita.

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit					
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)		
6. Tiedotuksen ja neuvonnan järjestäminen	30. Varmistettava, että hakija saa oleelliset tiedot vastaanotto-olosuhteisiin liittyvistä etuuksista ja velvollisuuksista ja ymmärtää ne.		30.1 Kirjalliset tiedot annetaan kielellä, jota hakija ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän.		
			30.2 Jos tarpeen ja asianmukaista, tiedot annetaan myös suullisesti kielellä, jota hakija ymmärtää.		
			30.3 Tiedot sisältävät kaikki vastaanotto-olosuhteisiin liittyvät seikat, myös vastaanottodirektiivin mukaiset etuudet ja velvollisuudet.		
			30.4 Tiedot annetaan kohtuullisessa ajassa (enintään 15 päivän kuluessa) kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisestä.		
			30.5 Tiedot annetaan hakijoiden erityistarpeiden ja yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti.		
			31. Varmistettava, että annetaan tietoa organisaatioista tai sellaisten henkilöiden ryhmistä, jotka antavat erityistä oikeusapua, ja organisaatioista, jotka saattavat voida auttaa hakijoita saatavilla olevien vastaanotto-olosuhteiden osalta tai tiedottaa heille niistä.		31.1 Hakijoille annetaan tietoa saatavilla olevasta oikeusavusta ja siitä, miten sitä voi saada.
					31.2 Hakijoille annettavat tiedot sisältävät sellaisten organisaatioiden tai henkilöryhmien yhteystiedot, jotka ehkä voivat tiedottaa hakijoille saatavilla olevista vastaanotto-olosuhteista ja siitä, miten niitä voi saada.
					31.3 Kirjalliset tiedot annetaan kielellä, jota hakija ymmärtää tai jota hänen voidaan kohtuudella olettaa ymmärtävän.
					31.4 Jos tarpeen ja asianmukaista, tiedot annetaan myös suullisesti kielellä, jota hakija ymmärtää.
					31.5 Tiedot on annettava kohtuullisessa ajassa (enintään 15 päivän kuluessa) kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen jättämisestä.
	31.6 Tiedot annetaan hakijoiden erityistarpeiden ja yksilöllisten olosuhteiden mukaisesti.				

Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
6. Tiedotuksen ja neuvonnan järjestäminen		32. Varmistettava, että oikeudelliset avustajat tai muut neuvonantajat, UNHCR:ää, Punaista Ristiä, hallitusten välisiä ja asiaan liittyviä, jäsenvaltion hyväksymiä kansalaisjärjestöjä edustavat henkilöt pääsevät tapaamaan hakijoita asianmukaisesti voidakseen auttaa näitä.	32.1 Edellä mainittujen toimijoiden pääsyä majoituspaikkaan rajoitetaan vain tilojen ja hakijoiden turvallisuuteen liittyvistä syistä, kunhan sitä ei rajoiteta liiallisesti tai katsota mahdottomaksi.
			32.2 Edellä mainitut toimijat pystyvät tapaamaan hakijoita ja keskustelemaan heidän kanssaan olosuhteissa, joissa riittävä yksityisyys on taattu.
		33. Varmistettava, että kansainvälistä suojelua hakevat henkilöt voivat käyttää sosiaalisen ohjauksen ja neuvonnan palveluja.	33.1 Hakijoille on tarjolla sosiaalista ohjausta ja neuvontaa majoituspaikassa tai sen ulkopuolella.
			33.2 Hakijat voivat käyttää sosiaalisen ohjauksen ja neuvonnan palveluja säännöllisesti ja henkilökohtaisten tarpeidensa mukaisesti.
7. Erityisten vastaanottotarpeiden määrittäminen, arviointi ja täyttäminen	34. Varmistettava, että käytössä on erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin tarvittava mekanismi.	34.1 Käytössä on vakiintunut mekanismi, joilla hakijoiden erityiset vastaanottotarpeet tunnistetaan ja arvioidaan.	
		34.2 Mekanismilla määrätään selvästi, mikä taho on vastuussa erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamisesta ja arvioinnista.	
		34.3 Mekanismissa määrätään selvästi, miten tunnistaminen ja arviointi kirjataan ja ilmoitetaan hakijalle ja muille asiaan mahdollisesti liittyville toimijoille.	
	35. Varmistettava, että erityisten vastaanottotarpeiden tunnistamiseen ja arviointiin tarkoitettua mekanismia sovelletaan tehokkaasti.	35.1 Erityistarpeiden tunnistamiseen, arviointiin ja seurantaan kohdennetaan riittävästi resursseja.	
		35.2 Erityistarpeet tunnistetaan ja arvioidaan alustavasti mahdollisimman pian.	
		35.3 Vasta myöhemmin esiin tulevat erityistarpeet tunnistetaan ja arvioidaan asianmukaisesti.	
		35.4 Tarvittaessa erityistarpeiden arviointiin osallistuu alalle erikoistuneita toimijoita.	
		35.5 Vastaanottoviranomaisen ja päättävän viranomaisen väliset viestintäkanavat on perustettu ja yhteistyö aloitettu, ja niitä käytetään.	
		35.6 Erityiset vastaanottotarpeet tunnistetaan ja arvioidaan siten, ettei se rajoita hakijan kansainvälisen suojelun tarpeen tutkintaa.	



Vastaanotto-olosuhteita koskevat toiminnalliset vaatimukset ja indikaattorit			
Osio	Alaosio	Vaatus	Indikaattori(t)
7. Erityisten vastaanottotarpeiden määrittäminen, arviointi ja täyttäminen		36. Varmistettava, että tunnistettuihin erityisiin vastaanottotarpeisiin vastataan kohtuullisessa ajassa.	36.1 Tunnistettuihin ja arvioituihin erityistarpeisiin vastataan ryhtymällä asianmukaisiin toimiin viipymättä.
			36.2 Jos erityistarpeita on tunnistettu, käytössä on mekanismi, jolla varmistetaan, että niitä seurataan säännöllisesti.
8. Henkilöstön koulutus		37. Varmistettava, että vastaanottovirkamiehet ovat riittävän päteviä.	37.1 Jokaisella vastaanottovirkamiehellä on selvä tehtävänmäärittäminen (työnkuva).
			37.2 Jokainen vastaanottovirkamies täyttää kansallisen lainsäädännön ja kansallisten säädösten mukaiset pätevyysvaatimukset oman tehtävänmäärittämisensä (työnkuva) osalta.
	38. Varmistettava, että vastaanottovirkamiehet saavat tarvittavan ja asianmukaisen koulutuksen.	38.1 Jokainen vastaanottovirkamies on saanut perusteellisen ja oikea-aikaisen perehdytyksen tehtävänsä, sovellettavat menettelysäännöt mukaan luettuina.	
		38.2 Selkeä koulutusohjelma, joka sisältää kutakin ammatti ryhmää koskevat koulutusvaatimukset, on laadittu.	
		38.3 Koulutusta järjestetään säännöllisesti ja tarpeen mukaan.	
		38.4 Järjestettävässä koulutuksessa käsitellään vähintään sukupuoleen ja ikään liittyviä aiheita ja erityistarpeiden hakijoiden tilannetta etenkin lastensuojelun ja lasten edun turvaamista koskevien vaatimusten osalta, ilman huoltajaa olevia lapsia sekä kidutuksen ja väkivallan uhrien tunnistamista.	
39. Muille hakijoiden kanssa säännöllisesti tekemisissä oleville sidosryhmille tiedottaminen	39.1 Henkilöille, jotka eivät ole ”vastaanottovirkamiehiä” mutta jotka ovat ammattinsa/tehtävänsä takia kuitenkin tekemisissä hakijoiden kanssa, pidetään säännöllisiä tiedotustilaisuuksia ja/tai käytetään vaihtoehtoisia järjestelyjä.		
40. Vastaanottovirkamiesten prosessisuuntautuneen tukemisen edistäminen	40.1 Käytettävissä on erilaisia toimia, joista on apua vastaanottotyössä kohdattavien tilanteiden käsittelyssä.		



## MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

### Maksuttomat julkaisut:

- yksi kappale:  
EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- enemmän kuin yksi kappale tai julisteet/kartat:  
Euroopan unionin edustustoista ([http://ec.europa.eu/represent\\_fi.htm](http://ec.europa.eu/represent_fi.htm)),  
muissa kuin EU-maissa sijaitsevista lähetystöistä ([http://eeas.europa.eu/delegations/index\\_fi.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/index_fi.htm)),  
ottamalla yhteyttä Europe Direct -palveluun ([http://europa.eu/europedirect/index\\_fi.htm](http://europa.eu/europedirect/index_fi.htm))  
tai soittamalla 00 800 6 7 8 9 10 11 (maksuton numero koko EU:n alueella) (\*).

(\*) Saat pyytämäsi tiedot maksutta. Myös useimmat puhelut ovat maksuttomia, joskin jotkin operaattorit, puhelinkioskit tai hotellit voivat periä puheluista maksun.

### Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)

